

Från eldsjälar till system

Nuläge och rekommendationer för
jämfäställd studie- och yrkesvægledning
inom STEM i Skåne

Medfinansieras av
Europeiska unionen

Från eldsjälar till system - Nuläge och rekommendationer för jämställd studie- och yrkesvägledning inom STEM i Skåne

Projektansvariga: Johanna Rundgren och Ingrid Weimers Reader (Region Skåne), Natasha Wrang (Jämställd Utveckling Skåne)

Rapport och analys: Jämställd Utveckling Skåne, Natasha Wrang, Tova Bäckman, Anna Schjølberg, Karin Blomstrand

skane.se/stemup

Förord

Jämställda studie- och yrkesval är en förutsättning för att säkerställa en långsiktigt hållbar kompetensförsörjning i Skåne. Inom STEM (*Science, Technology, Engineering, Mathematics*) är denna fråga särskilt central, då regionens gröna och digitala omställning kräver att fler unga ser en större bredd av framtidsmöjligheter, både vad gäller utbildningsvägar och framtida yrkesroller.

Studie och yrkesvägledning är en viktig nyckel i detta. Genom att bredda ungas perspektiv och motverka könsstereotypa föreställningar kan vägledning bidra till att fler elever gör val som grundas i intresse och potential – inte i normer. Trots ett tydligt uppdrag i skolans styrdokument att motverka könsstereotypa föreställningar kvarstår könsbundna utbildningsval som en stark trend.

Mot denna bakgrund ser Region Skåne ett behov av att stärka arbetet med jämställdhet och inkludering i hela utbildningskedjan. Inom ramen för projektet STEM UP, delfinansierat av Europeiska regionala utvecklingsfonden (ERUF), har Jämställd Utveckling Skåne på uppdrag av Region Skåne genomfört denna kartläggning av studie och yrkesvägledningens förutsättningar att jobba med jämställdhet och inkludering i Skåne.

Kartläggningen visar att vägledarnas kunskap och förståelse för hur normer påverkar studie- och yrkesval är god – men att förutsättningarna att omsätta denna kunskap i det praktiska arbetet varierar. Denna rapport utgör ett viktigt underlag genom att synliggöra utvecklingsområden och ge konkreta rekommendationer hur arbetet med jämställd studie- och yrkesvägledning inom STEM kan stärkas. Delar av dessa rekommendationer kommer att tas vidare inom ramen för det regionala arbetet med STEM, och vi hoppas även att du som läser rapporten ser möjligheter att omsätta dem i din egen organisation.

Vi vill rikta ett varmt tack till alla studie och yrkesvägledare som deltagit i fokusgrupper och enkäter och generöst delat med sig av sina erfarenheter.

Anna Petterson

Utvecklingsdirektör
Avdelningen för Regional utveckling
Region Skåne

Innehåll

FÖRORD	3
SAMMANFATTNING	5
BAKGRUND OCH METOD	8
Syfte	8
Bakgrund	8
Metod och genomförande	9
ANALYS	13
Könsbundna studie- och yrkesval	13
Socioekonomiska och geografiska faktorer	19
Aktiviteter kopplade till STEM och arbetsmarknadskunskap	22
Kompetensutveckling för Studie- och yrkesvägledare	30
SLUTSATSER OCH REKOMMENDATIONER	34
Stärk huvudmäns och skolledares ansvar för jämställd studie- och yrkesvägledning inom STEM	34
Stärk studie- och yrkesvägledares professionella förutsättningar för jämställd vägledning inom STEM	35
Bygg en gemensam kunskapsbank för jämställd studie- och yrkesvägledning inom STEM	36
Fortsätt stärka systematisk samverkan mellan skola och arbetsliv för jämställda studie- och yrkesval	36
Bredda bilden av STEM – från smalt teknikintresse till samhällsnytta	37
VIDARE FÖRDJUPNING OCH AVSLUTNING	39
Fördjupningsområden	39
Avslutningsvis	40
BILAGA 1. INTERVJUGUIDE FOKUSGRUPPSINTERVJU	41
BILAGA 2: WEBBENKÄT	43
BILAGA 3. KÄLLHÄNVISNING	48

Sammanfattning

Rapporten kartlägger hur studie- och yrkesvägledare i Skåne arbetar med jämställdhet kopplat till könsstereotypa studie- och yrkesval inom STEM. Underlaget bygger på en litteraturoversikt, en fokusgruppsintervju och en webbenkät med totalt 44 deltagande studie- och yrkesvägledare i Skåne.

Studie- och yrkesvägledare i Skåne är engagerade och medvetna om hur könsnormer påverkar ungas studie- och yrkesval. Det finns en stark vilja att bidra till mer jämställda val – och en tydlig insikt om att detta arbete spelar roll. Samtidigt visar kartläggningen att viljan inte alltid räcker: kunskap om jämställdhet omsätts sällan fullt ut i det dagliga vägledningsarbetet, och strukturella förutsättningar saknas ofta för att göra det möjligt. Det handlar inte om brist på engagemang, utan om att ansvaret i för hög grad vilar på enskilda individer snarare än på gemensamma strukturer. Här finns därför en stor potential – om rätt förutsättningar skapas.

Medvetenhet och vilja finns bland studie- och yrkesvägledare

- 96 procent av studie- och yrkesvägledarna upplever att könsnormer påverkar elevers studie- och yrkesval.
- 73 procent anser att det är viktigt att fler tjejer väljer STEM – av jämställdhetsskäl, kompetensförsörjningsskäl och innovationsskäl.
- 48 procent ser det som en viktig och självklar del av sitt arbete att utmana könsstereotypa studie- och yrkesval – men 57 procent upplever att de har liten eller ingen möjlighet att faktiskt påverka könsfördelningen.

Jämställdhetsarbete finns, men fastnar på ytan

- Studie- och yrkesvägledare upplever sig ha god kunskap om jämställdhet – men den omsätts sällan i det dagliga vägledningsarbetet. Jämställdhet uppfattas ofta som något man redan gör, snarare än som ett område som kräver kontinuerlig reflektion och utveckling.
- Jämställdhetsinsatser är oftare symboliska än djupgående och systematiska. Att byta ut bilder, bjuda in normbrytande föreläsare eller lyfta fram tjejer som ambassadörer är vanliga åtgärder.
- Några studie- och yrkesvägledare beskriver jämställdhetsarbetet som att "behandla alla lika" eller att "inte se kön" – en ansats som riskerar att osynliggöra de normer som redan styr vilka elever som uppmuntras till olika utbildningar.
- Det råder otydlighet kring hur mycket studie- och yrkesvägledare "bör" påverka elevers val. Gränsen mellan neutral vägledning och aktivt normbrytande arbete upplevs som oklar.

STEM upplevs som smalt och könskodat

- Studie- och yrkesvägledare upplever att intresse för teknik, bra lön och status är de främsta drivkrafterna till att välja STEM. Killar söker sig dit av teknikintresse, medan tjejer i högre grad upplevs motiveras av karriär- och samhällsmål.
- Studie- och yrkesvägledare tror att tjejer och andra minoriteter behöver känna att de hör hemma för att trivas och stanna kvar i STEM, och inte vara undantaget.
- 55 procent uppger att deras skola arrangerar aktiviteter för att öka intresset för STEM – men variationen är stor och förståelsen för vad som räknas som STEM skiljer sig åt.

Strukturerna räcker inte till – men potentialen är stor

- Jämställdhetsarbetet vilar på enskilda eldsjälar. Brist på tid, mandat och kollegialt stöd gör det svårt att arbeta normmedvetet – inte brist på vilja.
- Utan tydlig styrning, mål och uppföljning från huvudmän och skolledare riskerar jämställdhetsarbetet att bli sårbart och inte långsiktigt hållbart.
- Studie- och yrkesvägledare efterfrågar mer samarbete med lärare och ledning, fortbildning och verktyg för praktiskt normkritiskt arbete. Det finns alltså en tydlig vilja att utvecklas – och en öppenhet för förändring som är en viktig tillgång i det fortsatta arbetet.

Rapportens fem rekommendationer

- Stärk huvudmäns och skolledares ansvar – integrera jämställd studie- och yrkesvägledning i styrning, handlingsplaner och systematiskt kvalitetsarbete.
- Stärk studie- och yrkesvägledares professionella förutsättningar – via fortbildning, kollegialt lärande och praktiska verktyg för normkritisk vägledning.
- Bygg en gemensam digital kunskapsbank – med metoder, övningar och goda exempel för jämställd studie- och yrkesvägledning inom STEM.
- Stärk systematisk samverkan mellan skola och arbetsliv – med jämställdhetsfokus och tydliga strukturer som inte är personberoende.
- Bredda bilden av STEM – från smalt teknikintresse till samhällsnytta, kreativitet och hållbarhet, för att nå fler elever.

Bakgrund och metod

Syfte

Syftet med kartläggningen är att fördjupa förståelsen för hur studie- och yrkesvägledares arbete i Skåne kan bidra till att motverka könsstereotypa studie- och yrkesval kopplade till STEM. Kartläggningen ska utgöra en faktabaserad grund för fortsatta insatser som stärker jämställdhet och likvärdiga förutsättningar i ungas studie- och yrkesval.

Bakgrund

Denna kartläggning har genomförts av Jämställd Utveckling Skåne (JUS), en expertorganisation som arbetar teoretiskt och praktiskt med jämställdhet, i samverkan med Region Skåne inom ramen för projektet STEM UP. STEM UP är en regional kraftsamling för att öka tillgången till kompetens inom STEM i Skåne och därigenom bidra till regionens långsiktiga konkurrenskraft, tillväxt samt gröna och digitala omställning. Projektet leds av Region Skåne i nära samarbete med aktörer inom näringsliv, utbildning och offentlig sektor och delfinansieras av Europeiska regionala utvecklingsfonden.

STEM är ett internationellt begrepp som står för Science, Technology, Engineering och Mathematics. Begreppet används även i Sverige när vi pratar om kompetenserna som härstammar från läroämnena naturvetenskap, teknik, ingenjörskap och matematik. Att öka tillgången till STEM-kompetens i Skåne är avgörande för Skånes konkurrenskraft, fortsatta tillväxt samt gröna och digitala omställning. STEM-kompetens är starkt efterfrågat, konkurrensen nationell och internationell. I februari 2025 presenterade regeringen en nationell STEM-strategi¹ som betonar behovet av fler personer med naturvetenskaplig och teknisk kompetens, samt vikten av insatser längs hela utbildningskedjan.

I Sverige präglas utbildnings- och yrkesval fortfarande av könsbundna mönster, vilket bidrar till en könssegregerad arbetsmarknad. Regeringen bedömer att könsskillnader i utbildningsval försämrar kompetensförsörjningen inom bristyrken där kvinnor eller män är kraftigt underrepresenterade, såsom vård och omsorg, utbildning samt IT och teknik. År 2021 fick Jämställdhetsmyndigheten i uppdrag av regeringen att genomföra en kunskapssammanställning om könsskillnader i utbildningsval och dess konsekvenser. Kunskapssammanställningen "Val efter eget kön"² betonar att könssegregation inom utbildning och arbetsmarknad är problematisk på flera nivåer. För individen innebär den begränsade möjligheter att utveckla intressen och färdigheter bortom stereotypa könsnormer, där yttre förväntningar tidigt påverkar identitetsskapande och upplevelsen av vilka utbildningar, yrken och livsval som är möjliga. Samtidigt får utbildningsval stor betydelse för framtida inkomster, arbetsvillkor och hälsa, och eftersom kvinnor i högre utsträckning återfinns i

¹ Regeringskansliet (2025) <https://www.regeringen.se/contentassets/074ae44c1f0846ceb845c9aa62848114/en-stem-strategi-for-sverige.pdf>

² Jämställdhetsmyndigheten (2022) <https://jamstalldhetsmyndigheten.se/media/2iypwdtb/val-efter-eget-k%C3%B6n.pdf>

yrken med hög arbetsbelastning, lägre status och svag löneutveckling bidrar detta till ekonomisk och hälsomässig ojämställdhet³.

Ur ett samhällsperspektiv leder könssegregerade utbildningsval till en begränsad rekryteringsbas, vilket försvårar kompetensförsörjningen, särskilt inom bristyrken. Inom delar av STEM, såsom teknik, IT och ingenjörsvrken, är män kraftigt överrepresenterade, medan andra områden, exempelvis biologi, kemi och hälsa, är mer jämnt könsfördelade eller kvinnodominerade. När stora grupper systematiskt exkluderas från vissa utbildningar och yrken leder det till en ineffektiv användning av samhällets samlade kompetens och humankapital, med ökade risker för arbetslöshet, sjukskrivningar och minskad omställningsförmåga som följd⁴.

För att stärka kompetensförsörjningen inom STEM behöver därför fler ges möjlighet att utbilda sig och arbeta inom dessa områden. I dag är kvinnor och icke-binära underrepresenterade i stora delar av STEM, vilket innebär att en betydande del av den potentiella kompetensbasen inte tas till vara. Forskning visar samtidigt att insatser som enbart fokuserar på att "intressera flickor för teknik" riskerar att bli kortsiktiga om de inte också utmanar de normer, strukturer och kulturer som gör delar av STEM exkluderande⁵. Kompetensförsörjning handlar därmed inte enbart om utbildningsvolym, utan också om inkludering, värdering av olika kompetenser och skapandet av miljöer där fler känner tillhörighet och vill stanna kvar och utvecklas.

Skolans uppdrag är centralt i detta sammanhang. Enligt Skolverket^{6,7} ska "Alla som arbetar i skolan ... bidra till att motverka sådana begränsningar i elevens studie- och yrkesval som grundar sig på kön, social eller kulturell bakgrund." Tillgången till information om utbildningar och yrken skiljer sig dock åt mellan elever, och utbildningsval upplevs ofta som stressfyllda, särskilt i ett komplext utbildningslandskap med många valmöjligheter och informationskällor. Studier visar att elever från icke-akademiska hem eller med utrikesfödda föräldrar har särskilt stor nytta av samtal med studie- och yrkesvägledare⁸.

Studie- och yrkesvägledare har därmed en nyckelroll i att skapa mer likvärdiga förutsättningar för unga att göra informerade val. Mot denna bakgrund vill JUS och Region Skåne fördjupa kunskapen om hur studie- och yrkesvägledares arbete i Skåne kan bidra till att bredda ungas perspektiv och motverka könsstereotypa utbildnings- och yrkesval inom STEM. Med detta som utgångspunkt genomfördes den aktuella kartläggningen, i syfte att skapa en stabil kunskapsgrund för fortsatt utvecklingsarbete.

Metod och genomförande

Litteraturoversikt

Inför kartläggningen genomförde JUS en litteraturoversikt över kunskapen som finns i dagsläget kring studie- och yrkesvägledningens roll gällande könsstereotypa studie- och yrkesval kopplat till STEM. Litteraturoversikten baseras på ett brett urval av studier, rapporter och intervjuer om studie- och yrkesvägledning och jämställdhet kopplat till STEM.

---

³ Jämställdhetsmyndigheten (2022) *Val efter eget kön*

⁴ Jämställdhetsmyndigheten (2022) *Val efter eget kön*

⁵ Sultan, U. (2024) *In whose eyes am I technical?: Exploring the 'problem' of the (non)technical girl*

⁶ Skolverket (2022) *Lgr22, kapitel 2.6 Skolan och omvärlden*.

⁷ Skolverket. (2025) *Lgy25, Läroplan för gymnasieskolan*

⁸ Jämställdhetsmyndigheten (2022) *Val efter eget kön*

SyvBarometern i Skåne 2023⁹ visar att studie- och yrkesvägledare i Skåne skattar sin kunskap kring jämställdhet och könsbundna yrkesval högt. På självskattningsfrågan "Hur skulle du beskriva dina kunskaper om följande i avseenden att kunna bemöta elevernas vägledningsbehov?", med en skala på 1 – 5 där 1 motsvarar "saknar helt kunskap" och 5 motsvarar "mycket god kunskap" svarar 73 procent att de har god till mycket god kunskap om jämställdhet och könsbundna yrkesval, och färre än 1 procent säger sig ha ingen kunskap om detta.

Däremot visar litteraturöversikten en begränsad kunskap om hur studie- och yrkesvägledare har fått sin kunskap om jämställdhet och hur de använder kunskapen i sitt arbete. I skolan finns styrdokument och material som stöd för skolans jämställdhetsarbete, men styrdokument i sig säger inte något om hur kunskapen faktiskt används i praktiken och vilka arbetssätt som fungerar, var det finns utmaningar och hur studie- och yrkesvägledare själva upplever sitt jämställdhetsuppdrag. SyvBarometern i Skåne 2023 visar även att intresset för att fördjupa sig i jämställdhetsfrågor bland studie- och yrkesvägledare är lågt – endast 10 procent av studie- och yrkesvägledare i Skåne väljer jämställdhet/könsbundna yrkesval som ett av tre områden de skulle vilja öka sin kompetens inom, vilket dessutom är en minskning sedan 2016. Ett sätt att tolka detta svar är att andra områden är mer aktuella och väljs framför kunskap om jämställdhet/könsbundna yrkesval, men också att studie- och yrkesvägledare uppfattar att de redan har så pass god kunskap om jämställdhet och könsbundna yrkesval att de inte behöver mer kompetensutveckling inom det området.

Studie- och yrkesvägledare eftersöker däremot mer kunskap om vägledande metoder och kunskap om arbetsmarknaden. Flera studie- och yrkesvägledare efterfrågar mer uppdaterad och regionalt förankrad information om efterfrågan på yrken, utbildningar och kompetenser. SYV-barometern 2023 visar att nästan tre av tio vill stärka sin kunskap om den regionala arbetsmarknaden, vilket kan kopplas till deras uppdrag att förmedla relevanta och realistiska framtidsvägar för elever.

I en bredare kontext visar forskning att elevers socioekonomiska bakgrund också påverkar studie- och yrkesval¹⁰. Med socioekonomisk bakgrund avses bland annat föräldrars utbildningsnivå, yrke och inkomst, boendeort samt tillgång till socialt och kulturellt kapital. Studier visar att dessa faktorer påverkar vilka utbildningar och yrken som uppfattas som möjliga och realistiska, även när skolresultaten är likvärdiga. Samtidigt samverkar socioekonomiska faktorer med könsnormer och formar ungas studieambitioner och rörlighet¹¹. Ur ett intersektionellt perspektiv, det vill säga hur olika maktordningar såsom kön, socioekonomisk bakgrund och geografi samverkar¹², skapas olika villkor och handlingsutrymmen för elevers studie- och yrkesval. Mot denna bakgrund finns ett behov av att även undersöka om studie- och yrkesvägledare i Skåne upplever skillnader i tjejer och killars studie- och yrkesval i relation till sin socioekonomiska bakgrund, samt skillnader gällande att flytta eller stanna kvar i hemorten för studier och arbete.

Utifrån litteraturöversikten kom vi fram till att vi ville fördjupa oss gällande studie- och yrkesvägledares kunskap om och praktiska arbete kring jämställdhet inom följande teman:

- Könsbundna studie- och yrkesval
- Socioekonomiska och geografiska faktorer
- Aktiviteter kopplat till STEM och arbetsmarknadskunskap

---

9 Ungdomsbarometern & Hej Syv (2023) SyvBarometern 2023 Skåne

10 Skolverket (2022) Kunskapsöversikt om faktorer som har betydelse för elevers val av utbildning på gymnasial nivå

11 Enneberg, et al, (2022) *Local Places Ruling Life: Compromises and Restricted Career Choices in Rural Sweden*.

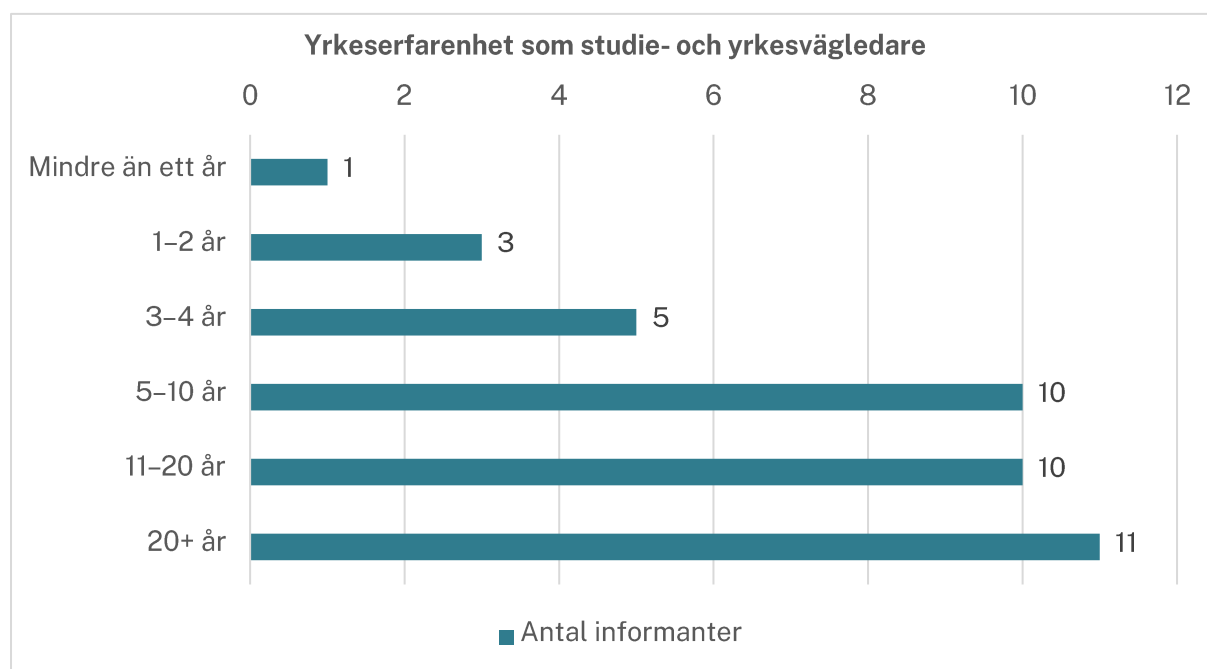
12 Jämställdhetsmyndigheten (2025) *Vad är intersektionalitet?*

- Kompetensutveckling för studie- och yrkesvägledare

Fokusgruppsintervju och webbenkät

Denna kartläggning är baserad på information från totalt 44 deltagande personer som arbetar med studie- och yrkesvägledning i Skåne. Vi genomförde initialt en fokusgruppsintervju 9 april 2025 med fyra studie- och yrkesvägledare som arbetar på grundskole- och på gymnasienivå, för att få en bättre bild av de fyra teman vi identifierade i litteraturstudien. Därefter utformade vi en webbenkät som spreds till yrkesverksamma studie- och yrkesvägledare i Skåne på både grundskole- och gymnasienivå. Webbenkäten spreds genom riktade enskilda inbjudningar och genom ett nätverk för studie- och yrkesvägledare som Region Skåne har upparbetat. Webbenkäten var öppen för svar mellan 16 maj och 5 september 2025 och besvarades av 40 verksamma studie- och yrkesvägledare i Skåne.

Beskrivning av informanterna i webbenkäten

Diagram 1: Yrkeserfarenhet som studie- och yrkesvägledare

Majoriteten av de som svarade i webbenkäten har varit verksamma som studie- och yrkesvägledare i över 20 år (11 informanter), därefter kommer 11-20 år och 5-10 år på delad andraplats, 10 informanter vardera. Fem informanter har arbetat 3-4 år, tre informanter har arbetat 1-2 år och endast en informant har arbetat i mindre än ett år. Detta innebär att många av de svar som kommit in är baserade på många års arbetserfarenhet inom studie- och yrkesvägledning. Eftersom en majoritet av deltagarna har lång yrkeserfarenhet kan resultaten i viss mån spegla etablerade arbetssätt och synsätt snarare än nya trender bland nyutexaminerade vägledare. Detta är viktigt att beakta vid tolkningen av resultaten, eftersom erfarenhet kan innebära både fördjupad förståelse och en viss stabilitet i arbetssätt.

Fokusgruppsintervju

- Genomfördes 9 april 2025
- Fyra studie- och yrkesvägledare
- Arbetade på grundskola och gymnasieskola
- Fyra olika kommuner

Webbenkät

- Öppen för svar mellan 16 maj och 5 september 2025
- Spreds genom riktade inbjudningar
- 40 informanter

Skolform webbenkät

- 50 procent arbetar på grundskola
- 28 procent arbetar på gymnasieskola
- 11 procent arbetar på anpassad grundskola
- 9 procent arbetar på gymnasial vuxenutbildning
- 2 procent "annat"

Geografiskt område webbenkät

- 38 procent arbetar i storstad med över 100 000 invånare
- 23 procent arbetar i mindre ort
- 23 procent arbetar i ort med landsbyggskaraktär
- 18 procent arbetar i mellanstor stad mellan 30 000 och 100 000 invånare.

Analys

I detta kapitel analyseras resultatet från webbenkäten och fokusgruppsintervjun med studie- och yrkesvägledare i Skåne. Syftet är att fördjupa förståelsen för hur vägledare uppfattar sitt uppdrag och sina möjligheter att påverka könsstereotypa studie- och yrkesval, med särskilt fokus på STEM-områdena.

Analysen utgår från fyra teman – könsbundna val, socioekonomiska och geografiska faktorer, aktiviteter kopplade till STEM samt kompetensutveckling – och belyser hur könsnormer, förväntningar och strukturella förutsättningar samverkar i vägledningens praktik. Resultaten visar på ett komplext samspel mellan individuella förhållningssätt, organisatoriska rammar och samhälleliga normer. Studie- och yrkesvägledare upplever sig ha god kunskap om jämställdhet, men en återkommande iakttagelse från oss är att kunskapen inte omsätts i praktiken. Vi ser också andra faktorer utöver kunskap om jämställdhet som påverkar jämställdhet i vägledningen, exempelvis ottydliga mandat, brist på tid och stöd samt behovet av stärkt samverkan mellan skola och arbetsliv. Genom att synliggöra dessa mönster tydliggörs både hinder och möjligheter för att stärka studie- och yrkesvägledningens roll i en mer jämställd kompetensförsörjning inom STEM.

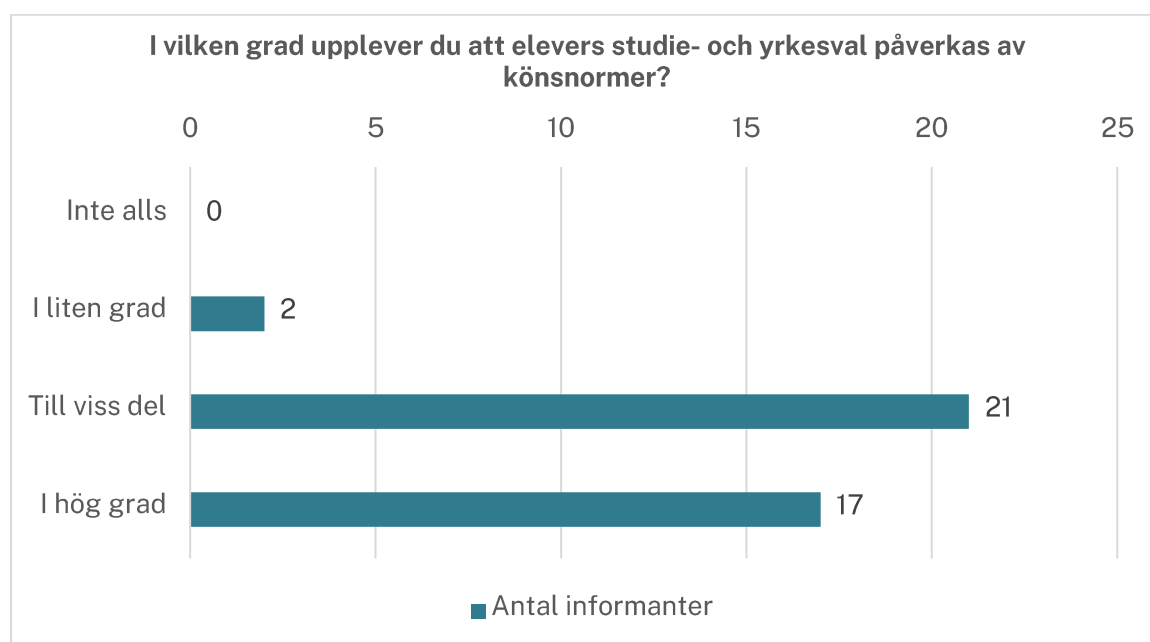
Nedan följer en analys av svaren från fokusgruppsintervjun och webbenkäten. De som svarade i webbenkäten beskrivs framöver som "informeranter", och deltagarna från fokusgruppsintervjun beskrivs som "fokusgruppen" eller "deltagare från fokusgruppen".

Könsbundna studie-och yrkesval

Trots att jämställdhetsuppdraget är tydligt i skolans styrdokument visar resultaten att könsnormer fortsatt upplevs ha en stark påverkan på ungas studie- och yrkesval. Studie- och yrkesvägledarna upplever att killar och tjejer väljer utbildningar av olika skäl och att dessa mönster i hög grad kan kopplas till stereotypa föreställningar om kön. Samtidigt ser studie- och yrkesvägledarna det som en självklar del av sitt uppdrag att utmana dessa normer, men att möjligheterna att påverka upplevs som begränsade. Arbetet för mer jämställda studie- och yrkesval präglas därmed av både vilja och tvekan, och behovet av tydligare mandat, metoder och långsiktighet lyfts fram.

Normer styr valen

Enkätsvaren synliggör vissa teman när det gäller studie- och yrkesvägledares kunskap om och möjlighet att påverka könsnormer i elevers studie- och yrkesval. Den stora majoriteten av informanterna upplever att elevers studie- och yrkesval påverkas av könsnormer, 43 procent tror att könsnormer påverkar "i hög grad" medan 53 procent tror att könsnormer påverkar "till viss del".

Diagram 2: I vilken grad upplever du att elevers studie- och yrkesval påverkas av könsnormer?

Ett tydligt tema är att informanterna upplever att normer styr valen. Bilden är att killar och tjejer söker sig till olika utbildningar och yrkesområden – där killar oftare väljer praktiska och "hårda" yrken, och tjejer sociala och "mjuka". Informanterna upplever att tjejer och killar väljer utbildningar av olika anledningar som kan kopplas till könsstereotypa normer:

"Natur är brett och förbereder för högskolestudier inom både teknik och medicin. Det lockar både tjejer (som ofta är starka i t.ex. biologi och vill läsa vidare till läkare) och killar (som ofta gillar fysik/matte och vill läsa teknik). Det ses som "det smartas val", vilket överskrider könsnormer i viss mån. IB lockar ofta studiemotiverade elever oavsett kön. Handel och admin kombinerar praktiska färdigheter (som butik, service) med administration och företagande. Det attraherar både tjejer (ofta intresserade av service och människor) och killar (lockade av affärstänk och pengar)."

På frågan "Vad tror du är anledningen till att endast fem gymnasieprogram* har en jämn könsfördelning?" tror informanterna att de fem gymnasieprogram som har jämn könsfördelning (60/40 procent) - ekonomi, naturvetenskap, International Baccalaureate, handel och administration, samt restaurang och livsmedel¹³ - uppfattas som könsneutrala av eleverna eftersom både kvinnor och män finns representerade inom dessa yrken:

"Dessa program är inte lika tätt knutna till specifika könskodade bilder i det gemensamma utrymmet, och har inte heller traditionellt varit det. Tänker man på en ekonom, en butiksmedarbetare eller en restaurangmedarbetare så kan de bilder som syns i det gemensamma utrymmet vara av båda könen."

¹³ Länsstyrelsen Skåne (2023) Jämställdhetsstatistik i Skåne 2023

”Inom dessa områden är det synligt (dvs. man träffar på) att det är en hyfsat jämn könsfördelning och det är yrken/områden som man stöter på i sin vardag.”

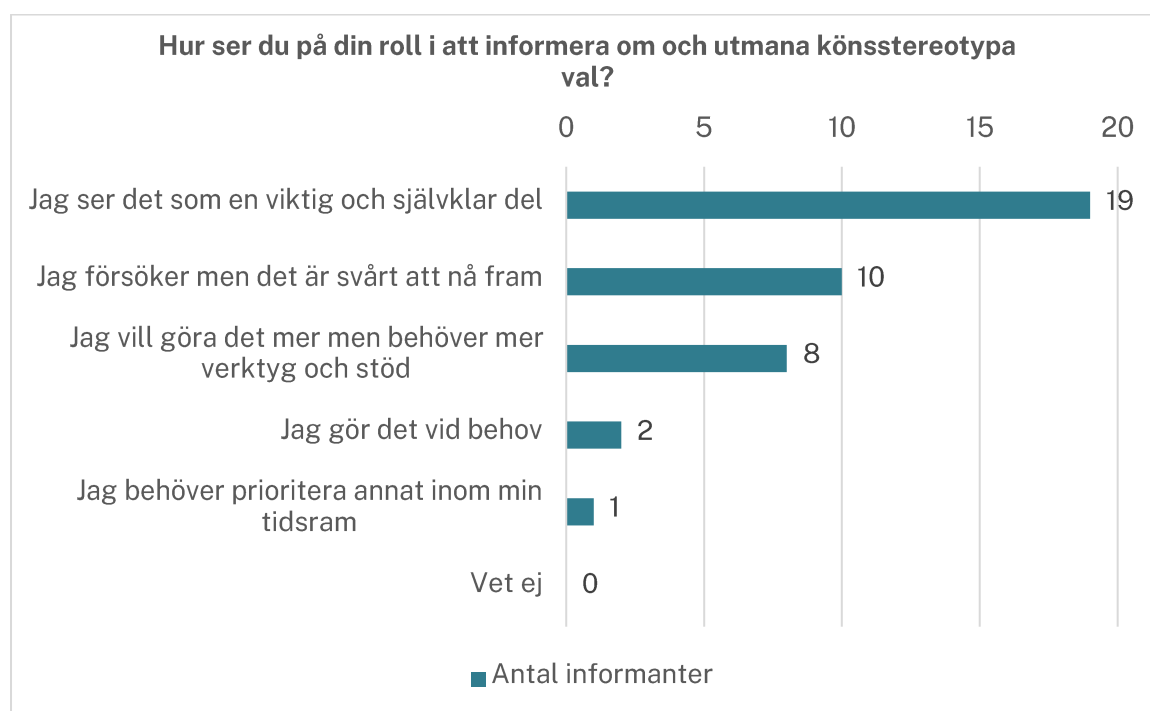
I övriga gymnasieprogram - särskilt inom STEM, vård och bygg - menar informanterna att könsstereotyper har en stark påverkan på ungas val:

”Om man jämför med t.ex. elektriker, fordonstekniker eller byggnadsarbetare som oftast företräds, eller har företräts tidigare, av manliga personer, och med t.ex. vårdpersonal, förskolepedagoger eller djurskötare, som oftast företräds, eller har företräts tidigare, av kvinnliga personer.”

”Jag tror att traditionella könsnormer fortfarande styr, men också att branscher kopplade till övriga program behöver bli bättre på att lyfta fram förebilder och tydligare visa unga att alla yrken är möjliga oavsett kön.”

Studie- och yrkesvägledares roll och begränsningar att påverka

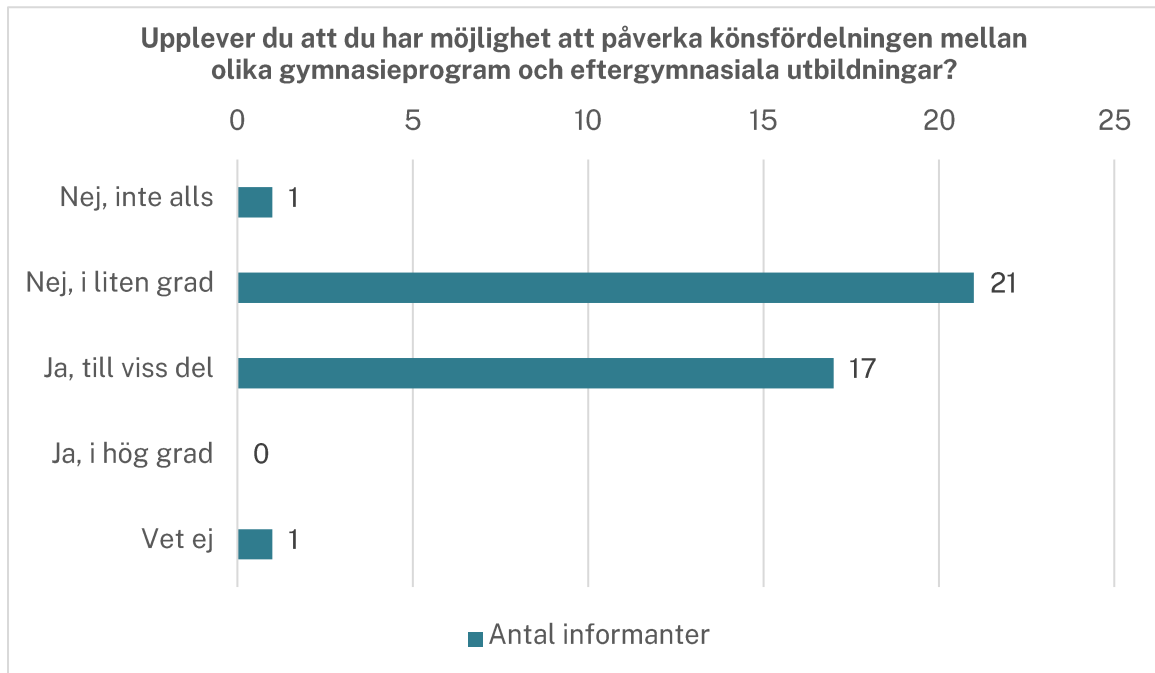
På fråga 8 ”Hur ser du på din roll i att informera om och utmana könsstereotypa val?” svarar flest (48 procent) att de ser på sin roll i att informera om och utmana könsstereotypa val som en viktig och självklar del av sitt arbete. Genom vägledningen kan de väcka tankar, intresse och få elever att se nya möjligheter.

Diagram 3: Hur ser du på din roll i att informera om och utmana könsstereotypa val?

Enligt Skolverket^{14,15} ska "Alla som arbetar i skolan ska bidra till att motverka sådana begränsningar i elevens studie- och yrkesval som grundar sig på kön, social eller kulturell bakgrund." Detta innebär att studie- och yrkesvägledare har ett tydligt mandat att aktivt motverka könsstereotypa utbildnings- och yrkesval. Däremot upplever en majoritet av informanterna att de är begränsade i sina försök att påverka könsfördelningen. Ingen informant har svarat att de i hög grad upplever sig ha möjlighet att påverka könsfördelningen gällande elevens studie- och yrkesval. 43 procent tycker att de har viss möjlighet att påverka könsfördelningen, och 57 procent tycker att de har liten eller ingen möjlighet.

"Det är mitt jobb att göra allt i min makt att påverka könsfördelningen så den går mot en jämnare fördelning på de olika gymnasieprogrammen. Jag kan inte göra allt själv men alla kan göra något."

Diagram 4: Upplever du att du har möjlighet att påverka könsfördelningen mellan olika gymnasieprogram och eftergymnasiala utbildningar?

När webbenkäten ber informanterna att skriva egna kommentarer till fråga 8 "Hur ser du på din roll i att informera om och utmana könsstereotypa val?" menar flera informanter att det finns strategier för att påverka könsfördelningen mellan olika gymnasieprogram/eftergymnasiala utbildningar, men

¹⁴ Skolverket (2022) Lgr22, kapitel 2.6 Skolan och omvärlden.

¹⁵ Skolverket. (2025) Lgy25, Läroplan för gymnasieskolan

att de är få och kortsiktiga. Skälen som ges är brist på tid, att normer formas tidigt (i lågstadiet, i familjen), men också en osäkerhet kring hur mycket studie- och yrkesvägledare faktiskt bör påverka:

”Jag kan påverka men frågan är väl om jag bör. Vilket jag självklart inte ska göra. Utan min roll är få eleverna/de sökande att komma fram till ett eget beslut som är väl informerat och noggrant utvalt utifrån en bred kunskap.”

”Jag har möjlighet att påverka elever kring könsfördelning och gymnasieprogram, men det är inte det som är min arbetsbeskrivning/uppgift som SYV. Vägledningen jag ger eleven ska föra eleven framåt utifrån elevens intresse och val och så klart påverkas eleven av bakgrund, uppväxt, miljö och mycket annat, men jag ska inte påverka eleven till något som den själv inte vill eller är intresserad av.”

Här finns en intressant skillnad mellan hur informanterna i citaten tolkar skolans uppdrag att stötta elever i att välja könsbrytande utbildningsval och hur mycket studie- och yrkesvägledare faktiskt bör påverka. Denna tvekan kan spegla en otydlighet i gränsen mellan att ge neutral vägledning och att aktivt utmana normer. Utan tydliga mandat och strukturer från skolan för vad normbrytande studie- och yrkesval innebär riskerar ansvaret och tolkningen att hamna på individnivå.

En annan aspekt som informanterna lyfter är att eleverna anses redan ha gjort sina val när de går på gymnasiet:

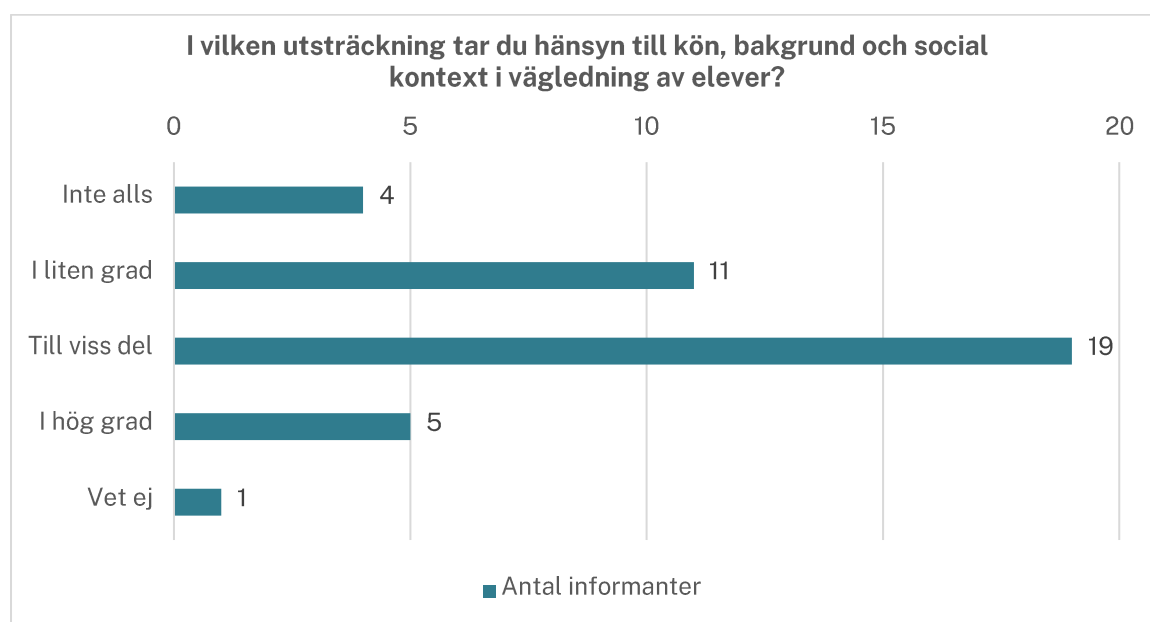
”Eleverna som börjar hos oss har redan valt. Vi på gymnasieskolorna kan däremot bidra med synliggöra och jobba för att det på andra yrkesprogram och branscher finns plats oavsett kön och att det i många fall är lämpligt för tjejer resp. killar.”

”Behövs långt tidigare än på gymnasiet”

Studie och yrkesvägledarna i fokusgruppen bekräftar också bilden av att det arbetas med att utmana könsroller i könsstereotypa utbildnings- och yrkesval främst i grundskolan, men att det inte läggs särskilt mycket tid på detta i gymnasiet. Detta motiveras av samtliga i fokusgruppen med att det är för sent i gymnasiet då eleverna redan gjort sina gymnasieval. Här ser vi ett behov av mer kunskap och resurser för studie- och yrkesvägledare att kunna arbeta med detta även i gymnasiet inför framtida studie – och yrkesval.

Tjejer som ambassadörer och andra metoder för att påverka

Svaren på fråga 4 ”I vilken utsträckning tar du hänsyn till kön, bakgrund och social kontext när du vägleder elever?” visar att hänsyn till kön, bakgrund och social kontext är en begränsad del av studie- och yrkesvägledares vägledning; 48 procent tar hänsyn till detta ”till en viss del”, och 28 procent tar hänsyn till detta ”i liten grad”.

Diagram 5: I vilken utsträckning tar du hänsyn till kön, bakgrund och social kontext i vägledning av elever?

På frågan "Vilka konkreta sätt använder du för att utmana könsstereotypa val?" i webbenkäten svarar informanterna exempelvis att de pratar med vårdnadshavare, visar på bredden av yrken för eleverna, utmanar i vägledningssamtal, tar in föreläsare som bryter mot normer, väljer könsneutrala bilder, vägleder utan att lägga värderingar i olika program/yrken, delar med sig av goda exempel till kollegor och gör värderingsövningar med elever där de exempelvis gissar vem som arbetar med vilka yrken, och sedan diskuterar detta. Exempel som nämns i svaren:

"När jag bjuder in personer från arbetslivet försöker jag alltid ha det i åtanke att de kommer personer som utmanar könsstereotypiska yrken. Även i diskussioner och när jag visar bilder på yrken försöker jag använda motsatta kön till det eleverna är vana vid att se."

"Fråga vad det är som gör att de funderar på just det valet, om de funderat på andra möjligheter. Vad de tror är egenskaper som gör att just dom skulle passa/inte passa till ett yrke. Prata om hur det ser ut i familjen, om vad föräldrar och andra viktiga vuxna runt dem jobbar med. Om de upplever att det finns särskilda förväntningar på dem osv."

"Jag visar på flera olika vägar. Letar fördelar och ger förslag på verktyg för att klara normbrytningen. Jag arbetar aktivt för att mina kollegor ska känna till så goda exempel som möjligt. Jag uppmanar till att bjuda in personer som gjort normbrytande val."

Att arbeta med goda förebilder är ett annat sätt att uppmuntra till normbrytande studie- och yrkesval. Ett exempel på detta som nämns är att lyfta fram tjejer som går på STEM-utbildningar på gymnasiet som ambassadörer för sina program. Dessa elever blir ansikten utåt för att ha gjort ett normbrytande gymnasieval, och detta är något som deltagarna i fokusgruppen beskriver som mycket positivt. De menar att de utvalda tjejerna ofta själva visar intresse för att delta i marknadsföringsinsatser och att deras medverkan kan inspirera andra elever att göra liknande val.

Att lyfta goda förebilder är en metod för att få fler personer att känna igen sig inför studie- och yrkesval. Därför hade det varit intressant att utvärdera om ambassadörskap på detta sätt verkligen ger effekt gällande om fler tjejer faktiskt söker utbildningen. Fokusgruppen betonade även vikten av att presentera förebilder som är yrkesverksamma kvinnor inom STEM, och flera framhöll att detta kan stärka rekryteringen till dessa utbildningar. Här ser vi ett behov av att hitta yrkesverksamma förebilder som elever kan ställa frågor till, som ett komplement till tjejerna som lyfts som ambassadörer på ett STEM-program på gymnasiet.

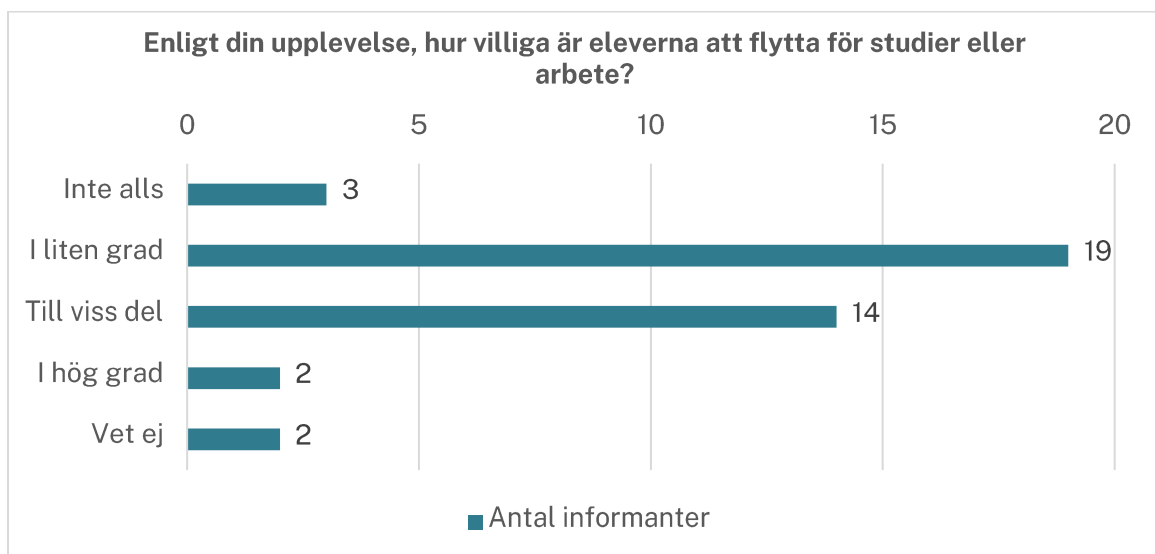
Socioekonomiska och geografiska faktorer

Då Skåne erbjuder både storstad och landsortsliv, ville rapporten undersöka hur studie- och yrkesvägledare upplever att geografiska förutsättningar påverkar studie- och yrkesval och om det upplevs finnas könsskillnader i rörligheten. En majoritet av studie- och yrkesvägledarna upplever att elever i liten utsträckning är villiga att flytta för studier eller arbete, även om tjejer i något högre grad än killar beskrivs som mer benägna att söka sig bort från hemorten. Samtidigt framhålls Skånes många utbildnings- och arbetsmöjligheter som en faktor som minskar behovet av att flytta långt. Socioekonomisk bakgrund framstår dock som en ännu starkare påverkansfaktor kopplat till utbildningsval än kön. Elever från hushåll med lägre ekonomiska resurser eller utrikes bakgrund upplevs ha mindre rörlighet och större tvekan inför att ta studielån, vilket studie- och yrkesvägledare tror begränsar deras möjligheter till vidare studier.

Ur ett intersektionellt perspektiv upplever studie- och yrkesvägledare att elevers rörlighet och valmöjligheter formas av flera samverkande faktorer, där kön, socioekonomisk bakgrund, geografi tillsammans påverkar vad som upplevs som möjligt, tryggt och realistiskt. Detta innebär att vägledningen behöver ta hänsyn till dessa samverkande villkor riskerar att få olika effekt för olika elevgrupper.

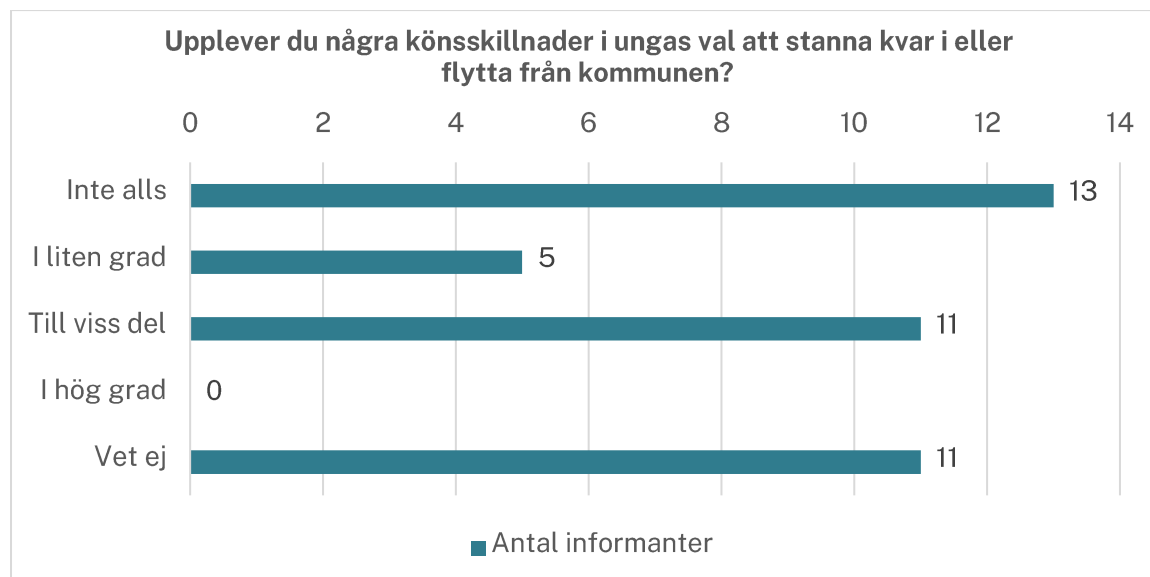
Marginella könsskillnader i rörlighet - tjejer uppfattas som mer flexibla

Eleverna upplevs generellt sett inte vara särskilt villiga att flytta på grund av studier eller arbete, 48 procent av informanterna tror elever är villiga att flytta "i liten grad", 35 procent "till viss del".

Diagram 6: Enligt din upplevelse, hur villiga är eleverna att flytta för studier eller arbete?

De flesta informanter tror inte att det finns någon större könsskillnad gällande vem som är villig att flytta eller inte, men 41 procent kan se en liten till viss tendens till könsskillnader.

Diagram 7: Upplever du några könsskillnader i ungas val att stanna kvar i eller flytta från kommunen?

När vi frågar informanterna varför de upplever att det finns könsskillnader, menar de som upplever en könsskillnad att tjejer upplevs som mer beredda att flytta från sin kommun för vidare utbildning eller framtida jobb och att killar stannar kvar i kommunen på grund av trygghet och stabilitet.

”Till viss del. Jag upplever att fler flickor uttrycker en längtan efter att flytta, ofta för att söka större frihet, nya miljöer och utbildningar som inte finns lokalt. Pojkar verkar i högre grad stanna kvar, kanske på grund av trygghet, arbete i närheten eller starkare koppling till platsen. Men det varierar förstås från individ till individ.”

”Tjejer är mer villiga att välja ett gymnasieprogram på annan ort.”

”Killar från landet är mindre benägna att flytta”

Perspektivet gällande upplevelsen av önskad trygghet och stabilitet kan förstås i ljuset av en bredare samhällsoro. Osäkerheter i omvärlden med klimatkris, konflikter och en mer otrygg arbetsmarknad kan påverka ungas framtidstro och värderingar. Vi ser ett behov av att vidareutforska om dessa faktorer bidrar till en förskjutning där både killar och tjejer i större utsträckning prioriterar trygghet framför rörlighet där traditionella ideal om försörjning och stabilitet får ökat genomslag, och hur studie- och yrkesvägledningen kan stötta i denna oro.

Flera informanter lyfter också att fördelarna med att bo i Skåne dels handlar om möjligheten att kunna pendla till skola/arbete i annan kommun, dels att det finns mycket utbildnings- och arbetsmöjligheter i Skåne:

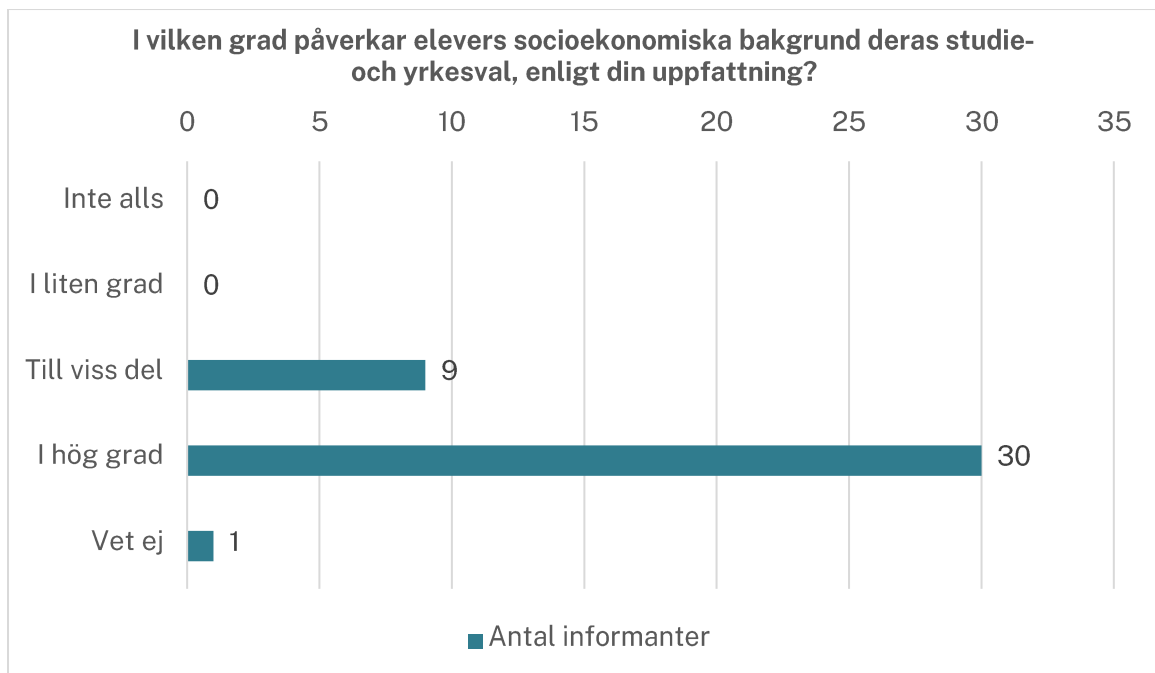
”Flera av våra elever vill gärna bo kvar i närområdet. De får i stor utsträckning arbete i närområdet och då blir det naturligt att bli kvar i närområdet.”

”Eftersom det finns en del universitet/högskolor i närheten så är fler ungdomar obenägna att flytta (Skåne)”

Studie- och yrkesvägledarna i fokusgruppen, däremot, upplever att elever inte ser Skåne som en helhet eller som en arbetsmarknad, utan att det är vanligare att antingen stanna i sin hemkommun eller söka sig till Danmark, framför allt Köpenhamn. Fokusgruppen upplever att det som lockar till Köpenhamn är högre löner och att det är spännande med ett annat land men att det ändå är nära hem. Köpenhamn är också ofta det längsta många elever kan tänka sig att flytta. En studie- och yrkesvägledare som jobbar i en kommun med landsbygdskaraktär upplever att det kan finnas en större förväntan på killar att stanna kvar i hemkommunen för att börja arbeta på eller ta över familjens gård.

Socioekonomisk bakgrund eller kön som påverkansfaktorer?

75 procent av informanterna tror att elevernas socioekonomiska bakgrund i hög grad påverkar deras studie- och yrkesval, till skillnad från 43 procent som tror att könsnormer i hög grad påverkar elevers studie- och yrkesval. Socioekonomisk bakgrund är ett brett begrepp, och informanterna i enkäten har inte själva fått definiera hur de tolkar begreppet när de har svarat på enkätfrågorna. Även om studie- och yrkesvägledare i högre grad tror att socioekonomisk bakgrund påverkar studie- och yrkesval än kön, kan vi utifrån ett intersektionellt perspektiv förstå att både kön och socioekonomisk bakgrund påverkar elevers studie- och yrkesval.

Diagram 8: I vilken grad påverkar elevers socioekonomiska bakgrund deras studie- och yrkesval, enligt din uppfattning?

När fokusgruppen diskuterar socioekonomisk bakgrund och dess påverkan gällande studie- och yrkesval pratar de främst om utrikesfödda/barn till utrikesfödda föräldrar, och inte andra faktorer. Vi är medvetna om att ens socioekonomiska bakgrund påverkas av fler faktorer än att vara

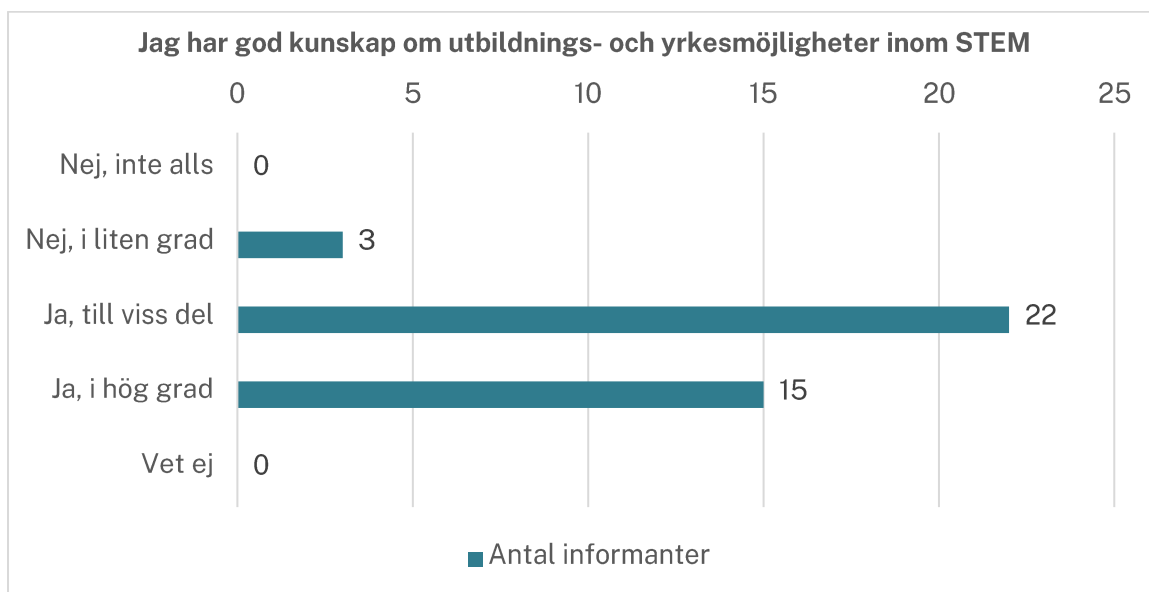
utrikesfödd, men samtliga svar från fokusgruppen fokuserar på detta. De upplever exempelvis att det är vanligare att en elev med svenskfödda föräldrar tar CSN-lån för att flytta till annan ort för att påbörja studier, än att en utrikesfödd elev gör det. Fokusgruppen upplever att utrikesfödda elever upplever mer stress kring att ta CSN-lån än hos elever med svensk bakgrund, och menar att det kan vara kulturella skillnader när det gäller lån av pengar och att det därför är fler utrikesfödda elever som bor kvar hemma i stället för att flytta hemifrån för studier eller arbete. Sammantaget visar detta att kön, socioekonomiska villkor och bakgrund samverkar i elevers studie- och yrkesval. För vissa grupper förstärker socioekonomiska hinder könsnormer. Utifrån svaren i enkäten och i fokusgruppsintervjun ser vi ett behov av att öka studie- och yrkesvägledares kunskaper kring intersektionella perspektiv för att förstå och motverka ojämställdhet i studie- och yrkesvägledningen, exempelvis gällande stad och landsbygd och könstereotypa studie- och yrkesval.

Aktiviteter kopplade till STEM och arbetsmarknadskunskap

Resultaten visar att studie- och yrkesvägledarna generellt upplever att det finns goda möjligheter att studera och arbeta inom STEM i Skåne, oavsett geografiskt område. Samtidigt efterfrågas mer kunskap om den regionala arbetsmarknaden och fler aktiviteter som kan väcka ungas intresse för STEM. Drygt hälften av studie- och yrkesvägledarna uppger att deras skolor arrangerar aktiviteter för att öka intresset för STEM, men att variationen är stor och förståelsen för vad som räknas som STEM skiljer sig åt. Aktiviteterna handlar ofta om studiebesök, samarbete med näringslivet eller temadagar - men många studie- och yrkesvägledare beskriver svårigheter med att engagera tjejer, vilket studie- och yrkesvägledare tolkar som att tjejer i lägre grad tror på sin egen förmåga inom teknik och naturvetenskap. Här finns därför en viktig potential för skolan att stärka samverkan med det lokala näringslivet, bredda bilden av STEM och visa att området rymmer många olika vägar, roller och intressen.

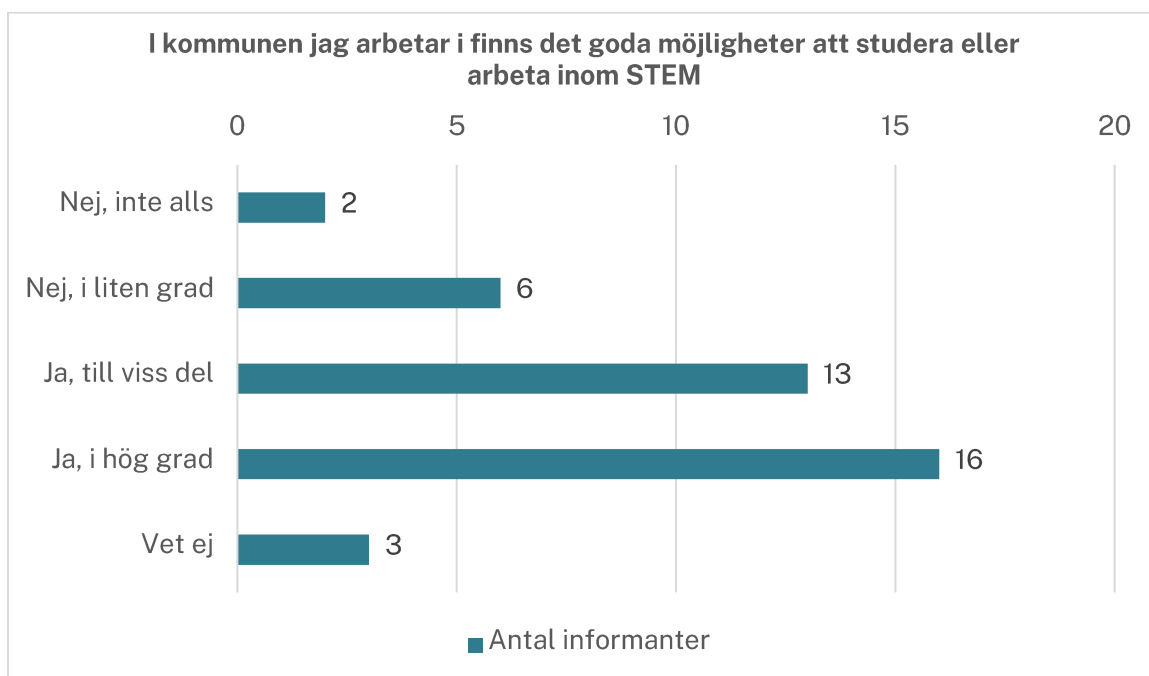
God spridning av STEM-relaterade utbildningar och arbeten i Skåne

Litteraturstudien visade att fler studie- och yrkesvägledare önskar mer kunskap kring den regionala arbetsmarknaden generellt. Majoriteten av informanterna menar att de har god generell kunskap om utbildnings- och yrkesmöjligheter inom STEM, 38 procent har "i hög grad" god kunskap och 55 procent "i viss grad" god kunskap.

Diagram 9: Jag har god kunskap om utbildnings- och yrkesmöjligheter inom STEM

De flesta arbetar också i kommuner där det finns goda möjligheter att studera eller arbeta inom STEM, 40 procent svarar att det finns "i hög grad" och 33 procent svarar att det finns "till viss del".

Diagram 10: I kommunen jag arbetar i finns det goda möjligheter att studera eller arbeta inom STEM

Svarsfrekvensen ser likadan ut oavsett om man jobbar i ort med landsbygdskaraktär eller i storstad, vilket indikerar att studie- och yrkesvägledare upplever att det finns en god spridning av STEM-relaterade utbildningar och arbeten i Skåne. Däremot har rapporten inte kartlagt vilka utbildningar och yrken informanterna kopplar till STEM, vilket kan innebära att det finns en spridd uppfattning kring vad de menar att STEM-utbildningar och yrken är. Här ser vi därför ett behov för skolpersonal av att öka kunskapen och förståelsen kring STEM-utbildningar och yrken.

STEM som studie-och yrkesmöjlighet och samverkan mellan skolan och näringslivet

På frågan "Finns aktiviteter på er skola som syftar till att öka intresset för att välja utbildning eller yrke inom STEM? Svarar 55 procent att det finns aktiviteter på skolan för att öka intresset för att välja utbildning eller yrke inom STEM, 33 procent svarar "nej" och 13 procent svarar "vet ej". Att 33 procent svarar "nej" kan både innebära att det faktiskt inte arrangeras aktiviteter på skolan, men även att informanterna tolkar STEM på olika sätt.

De aktiviteter som nämns är studiebesök, samarbete med näringslivet, temadagar med NO-lärare/speciella lektioner, externa föreläsningar, prao och prova på NA-ämnena från gymnasiet. En svarar specifikt:

"Tjejer på Teknik. En heldag för tjejer på grundskolan som får prova på olika tekniska lektioner under en dag".

Då informanterna upplever att det finns en god spridning av STEM-relaterade utbildningar och arbeten i Skåne ser vi en möjlighet för skolor att bli bättre på att genomföra aktiviteter tillsammans med det lokala näringslivet för att öka intresset för STEM-relaterade utbildningar och yrken. Dock upplever studie- och yrkesvägledare att tjejer inte alltid vågar tro på sig själva när det gäller deras STEM-kompetens, vilket blir ett hinder för att få dem att delta i STEM-relaterade aktiviteter:

"Det är viktigt men svårt att få med tjejerna. De har blivit inbjudna till skolor som har satsat på "Teknik för tjejer" inför gymnasievalet, men ingen nappar på erbjudandet."

"Vi behöver en könsbalans och tjejer är viktiga i de (STEM)yrkena. Min erfarenhet är att tjejer inte tror på sig så mycket som killarna trots att de oftast faktiskt är mer studiemedvetna."

Killar söker sig till STEM av intresse, tjejer av andra anledningar

Vi ville undersöka vad studie- och yrkesvägledare tror är de främsta anledningarna att unga väljer att studera/arbota inom STEM. Vi tog fram en flervalsfråga med olika alternativ där informanterna fick välja max åtta alternativ som de tror är de vanligaste anledningarna. Frågorna togs fram med inspiration av Teknikföretagens rapport "Techare, kreatör eller entreprenör? Attrahera fler unga till STEM (2025)"¹⁶.

På frågan "Vilka tror du är de främsta anledningarna till att elever väljer STEM-relaterade utbildningar och yrken? Max 8 val" valdes dessa alternativ av flest informanter:

---

¹⁶ Teknikföretagen (2025) <https://www.teknikforetagen.se/globalassets/rapporter--publikationer/kompetensforsorjning/techare-kreator-eller-entreprenor-attrahera-fler-unga-till-stem/>

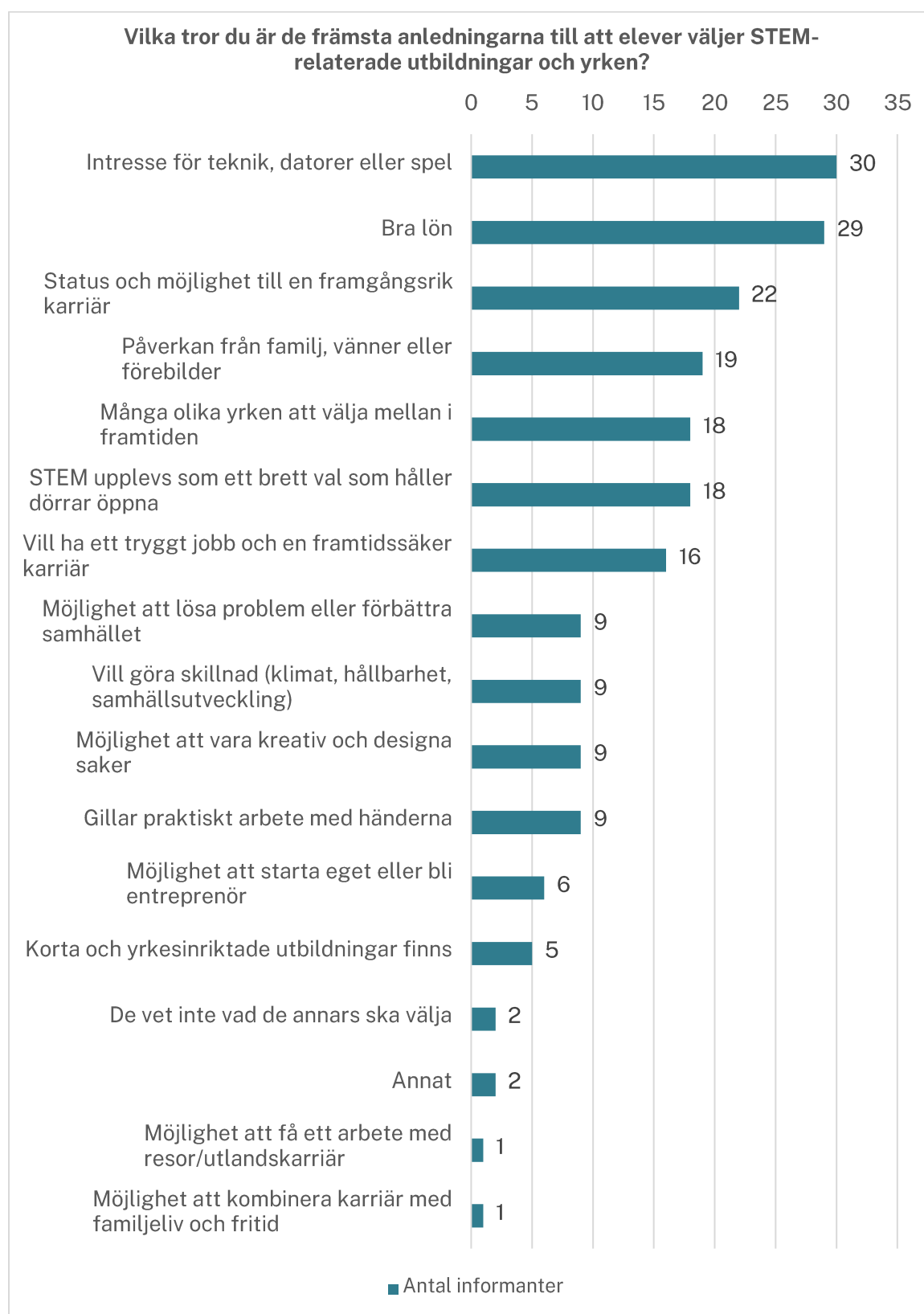
- Intresse för teknik, dator eller spel – 30 av 40
- Bra lön – 29 av 40
- Status och möjlighet till framgångsrik karriär – 22 av 40
- Påverkan från familj, vänner eller förebilder – 19 av 40
- Många yrken att välja mellan i framtiden – 18 av 40
- STEM upplevs som ett brett val som håller dörrarna öppna – 18 av 40

Och de alternativ som valdes av minst antal informanter:

- Möjlighet till att kombinera karriär med familjeliv och fritid - 1 av 40
- Möjlighet att få ett arbete med resor och kommande utlandskarriär - 1 av 40
- De vet inte vad de annars ska välja - 2 av 40
- Annat - 2 av 40
- Korta och yrkesinriktade utbildningar finns - 5 av 40

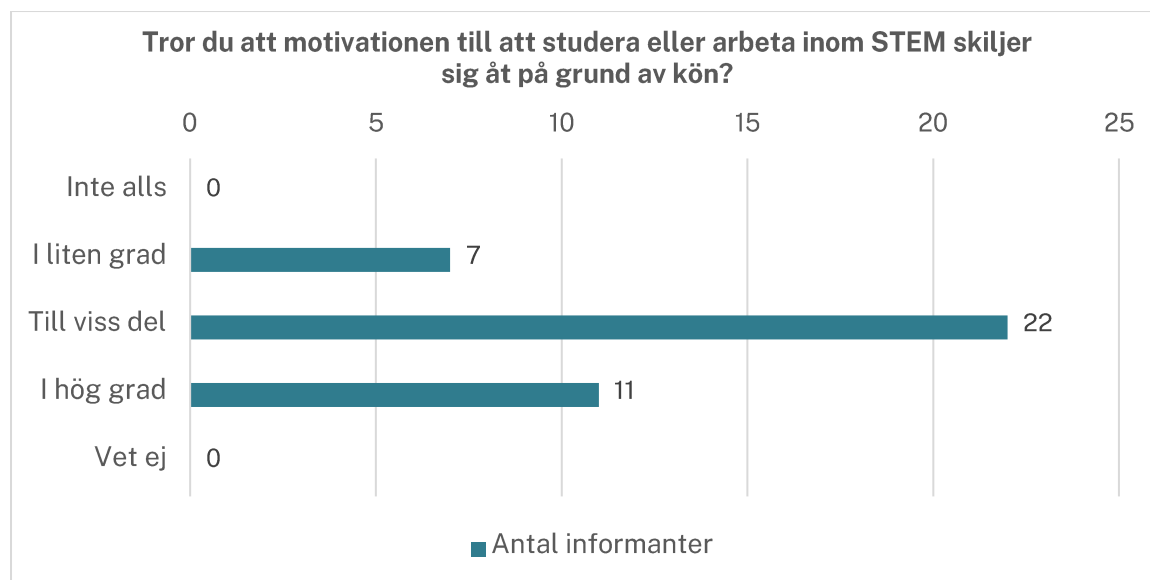

Fotografi: Maja Brand

Diagram 11: Vilka tror du är de främsta anledningarna till att elever väljer STEM-relaterade utbildningar och yrken?

Här ser vi tydligt att studie- och yrkesvägledare tror att "Intresse för teknik, dator eller spel", "Bra lön" och "Status och möjlighet till framgångsrik karriär" är de främsta anledningarna till att unga väljer att studera/arbota inom STEM. När vi dyker ner lite mer på djupet och frågar informanterna om de tror att anledningarna till att studera/arbota inom STEM skiljer sig åt på grund av kön, tror de flesta (55 procent) att det "till viss del" finns könsskillnader, 28 procent "i hög grad" och 18 procent "i liten grad" att det finns könsskillnader:

Diagram 12: Tror du att motivationen till att studera eller arbeta inom STEM skiljer sig åt på grund av kön?

På uppföljningsfrågan "Varför tror du att det är så?" lyfter informanterna framför allt tre orsaker till varför tjejer och killar väljer STEM av olika anledningar. För det första att könsnormer och omgivningens förväntningar påverkar ungas intressen redan tidigt - flickor uppmuntras sällan att utforska teknik och naturvetenskap utifrån intresse, medan pojkar får mer bekräftelse när de gör det:

"Inte för att intressen nödvändigtvis skiljer sig, utan för att omgivningens förväntningar gör det. Flickor uppmuntras i högre grad till omsorgsyркиn, medan pojkar oftare får bekräftelse när de visar intresse för teknik. Det påverkar både självkänsla och val, redan tidigt"

"För det andra spelar självförtroende och tilltro till den egna förmågan stor roll. Flera informanter uppfattar att många tjejer underskattar sin kompetens i matematik och teknik, medan pojkar generellt har högre tilltro till sin förmåga inom området"

"Mycket just för att tjejer inte tror på sin egen förmåga på samma sätt som killarna."

Slutligen framhålls miljön och representationen inom STEM som avgörande faktorer: könsfördelningen, kulturen och bristen på kvinnliga förebilder gör att flickor ofta inte känner sig hemma eller välkomna, vilket påverkar deras val:

”Tjejer som väljer mellan natur och teknikprogram väljer natur för de tror inte att de passar in i den ”killiga” miljön på teknik de vill gärna ha någon tjejkompis”

Informanterna tror alltså att intresse för teknik är den främsta anledningen till att söka sig till STEM, och de tror samtidigt att detta är den främsta anledningen att killar söker sig till STEM. Bra lön, status och karriärmöjligheter lyfts också som upplevda anledningar till att söka sig till STEM, och flera informanter tror att tjejer söker sig till STEM av dessa anledningar:

”Min upplevelse är att fler killar ger uttryck för ett stort befintligt intresse, ofta för programmering eller spelutveckling. Tjejerna uttrycker oftare att de vill söka natur/teknik av anledningar vad de vill arbeta med i framtiden.”

Studie- och yrkesvägledare upplever att intresse för teknik ofta lyfts fram som en central drivkraft för att söka sig till STEM, särskilt när det gäller killar, medan motsvarande intresse i mindre utsträckning kopplas till tjejer. Forskning visar att könsskillnader i intresse för STEM inte enbart kan förstås utifrån individers faktiska intresse eller förmåga. Ulrika Sultan¹⁷ visar hur flickors teknikintresse ofta osynliggörs genom snäva föreställningar om vad det innebär att vara ”tekniskt intresserad”. På liknande sätt visar Una Tellhed¹⁸ att flickor och unga kvinnor i högre grad än killar ifrågasätter om de hör hemma och kommer att lyckas inom STEM, även vid likvärdig prestation och motivation. När intresse för teknik främst kopplas till stereotypa uttryck och i högre grad associeras med killar, riskerar detta att förstärka upplevelser av exkludering och påverka både elevers självbild och de råd som ges i studie- och yrkesvägledningen. Här ser vi ett tydligt behov av att urbana och problematisera ”intresse” och hur elevers upplevda intresse för vissa utbildningar och yrken påverkas utifrån ett intersektionellt perspektiv.

Bilden av STEM-utbildningar som svåra

STEM-yrken och utbildningar uppfattas fortfarande präglas av status och framgång i kombination med långa utbildningar. Samtidigt finns det en upplevd förväntan av att STEM-utbildningar är svåra att klara av:

”Många väljer bort för att de tror att de inte kommer att klara av utbildningarna”

”Jag upplever att Naturvetenskapsprogrammet och Teknikprogrammet blivit mindre populär i takt med att fler elever införstått just hur mycket matematik som ingår i utbildningen. Då är det framför allt killar som väljer bort dessa program och söker istället EI-och energiprogrammet.”

”Tyvärr är det nog så att man tror att det är mycket matematik och teknik och att det är svårt”

---

¹⁷ Sultan, U. (2024). *In whose eyes am I technical?: Exploring the ‘problem’ of the (non)technical girl*

¹⁸ Tellhed, U. et al (2017). *Will I Fit in and Do Well? The Importance of Social Belongingness and Self-Efficacy for Explaining Gender Differences in Interest in STEM and HEED Majors.*

Elevers upplevda rädsla för matematik lyfts även som ett problem av studie- och yrkesvägledarna i fokusgruppen. De tror att förståelsen för hur matematik används inom STEM-yrken behöver ökas bland elever. Fokusgruppen berättar att många elever blir underkända i matematik, både i grundskolan och gymnasiet, och uttrycker ett behov av att grundskolan behöver bli bättre på att undervisa i matematik då det kan vara för sent i gymnasiet. Vidare menar fokusgruppen att tjejer i högre utsträckning än killar klarar matematiken, men att de tjejer som inte gör det har större problematik än killar som inte klarar den. Detta förklarar dem med att könsstereotyper som "den duktiga flickan" och "den busiga pojken" lever kvar, och att det tär mer på tjejers självbild att inte klara matematiken än på killars.

En del av Sveriges STEM-strategi fokuserar just på att höja matematikbetygen, och mer fokus behövs läggas på att få elever att förstå hur matematik är användbart i STEM-yrken. Samtidigt är det viktigt att understryka att alla STEM-yrken inte kräver den mest avancerade matematiken, utan att STEM är brett och att det går att söka sig till STEM utan ett stort intresse för matematik. Här finns också en möjlighet att identifiera och lyfta STEM-relaterade yrken som inte kräver långa utbildningar som alternativ. Vi ser att studie- och yrkesvägledningen har en stor möjlighet att bredda bilden av STEM och dess möjligheter, så att fler personer förstår att dessa studier och yrken kan vara för dem.

Viktigt att tjejer är representerade inom STEM

En klar majoritet, 73 procent, av informanterna anser att det "i hög grad" är viktigt att fler tjejer väljer STEM-utbildningar eller arbetar inom STEM. 20 procent tycker att det "till viss del" är viktigt och resterande 7 procent svarar att det inte är viktigt, eller att de inte vet.

På följdfrågan "Varför tycker du att det är viktigt/inte viktigt att fler tjejer väljer STEM?" nämner informanterna att de tycker det är viktigt främst för att främja jämställdhet, kompetensförsörjning och innovation. Men informanterna nämner också rättviseperspektivet, att fler tjejer/kvinnor inom STEM kommer att motverka löneskillnader och stärka tjejers position i samhället:

"Det är avgörande både för jämställdhet och för att möta framtidens kompetensbehov. STEM-områden påverkar hela samhället, och om inte halva befolkningen finns med i utvecklingen riskerar vi att tappa både perspektiv och potential."

"För att det idag finns så många tjejer med otrolig potential inom dessa områden (och har alltid funnits). Dessa behövs för att forskning och innovationer ska kunna utvecklas optimalt!"

"För att tjejer ska få mer makt och ekonomisk inkomst, dvs stärka sin position i samhället. Men också för att kvinnliga perspektiv ska lyftas vid exempelvis produktutveckling. Idag tillverkas majoriteten av produkter till kvinnor av män vilket ju är skevt. Kvinnliga intressen och sjukdomar är också underrepresenterade."

En informant nämner också rättviseperspektivet i ett intersektionellt perspektiv:

"Det är inte viktigt att just "tjejer" ska börja studera inom STEM, det viktigaste är rätt personer (oavsett) kön får den möjlighet att bli de som de vill bli utan att där finns barriärer som stoppar dem pga deras kön, hudfärg eller någon annan idiotisk segregation/delning av oss människor. För vi alla är människor som vill och ska få ha möjligheten att bli precis det som du vill bli."

En minoritet av informanterna menar däremot att kön inte bör vara styrande gällande studie- och yrkesval, utan att det främst ska styras utifrån elevens intresse:

“Tycker inte att kön är viktigt. Det är viktigare att visa vilka möjligheter som finns inom området snarare.”

“De måste fortfarande ha ett intresse för det, annars kommer de inte välja att arbeta inom STEM oavsett kön.”

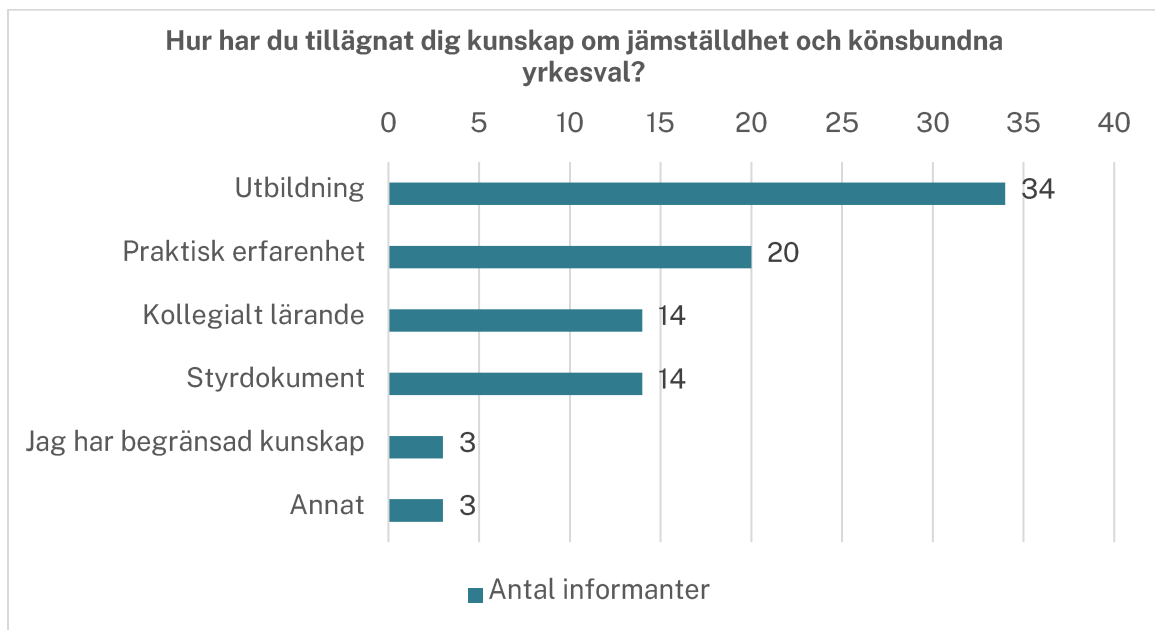
Intresse uppfattas ofta som något individuellt och neutralt, men intresse formas av könsnormer, sociala förväntningar och individens tillgång till erfarenheter. Citaten ovan speglar en uppfattning som riskerar att förminska dessa strukturer: att ointresse är ett personligt val snarare än ett resultat av ojämlika villkor. Här ser vi ett behov av att studie- och yrkesvägledningen inte bara behöver ”visa möjligheter”, utan också hjälpa elever att förstå hur intressen formas och aktivt jobba medvetet med de normer som begränsar deras val.

Kompetensutveckling för Studie- och yrkesvägledare

Studie- och yrkesvägledarna upplever att de har god teoretisk kunskap om jämställdhet, men att det är svårare att omsätta den i praktiken. Många beskriver sitt arbete i termer av att behandla alla lika, snarare än att aktivt utmana könsnormer och strukturella hinder. Detta tyder på en likabehandlingslogik snarare än ett jämställdhetsarbete med fokus på förändring. Samtidigt framkommer ett stort engagemang och en vilja att arbeta mer normmedvetet, men brist på tid, resurser och stöd gör det svårt att utveckla arbetet. Studie- och yrkesvägledarna efterfrågar både mer kunskap om STEM och fler tillfällen till kollegialt lärande och fortbildning. För att arbetet med jämställd vägledning ska få genomslag behöver både lärare, skolledningar och studie- och yrkesvägledare arbeta tillsammans för att skapa förutsättningar för elever att göra normbrytande val.

Teoretisk eller praktisk kunskap om jämställdhet?

Vi ville titta på hur studie- och yrkesvägledarna har fått sin kunskap om jämställdhet. På flervalsfrågan ”Hur har du tillägnat dig kunskap om jämställdhet och könsbundna yrkesval?” är det vanligaste alternativet utbildning som 34 av 40 informanter valde, och praktisk erfarenhet (20 av 40). Sedan har de fått kunskap genom kollegialt lärande och styrdokument (14 av 40 vardera). Endast tre informanter säger sig ha begränsad kunskap om jämställdhet.

Diagram 13: Hur har du tillägnat dig kunskap om jämställdhet och könsbundna yrkesval?

När det gäller att omvandla denna kunskap till praktik får vi dock spridda svar. På fritextfrågan "Vad är lätt med att arbeta med jämställd vägledning?" menar informanterna dels att det är lätt att arbeta med jämställd vägledning eftersom man behandlar alla lika eller "inte ser kön". Det visar dock på en likabehandlingslogik snarare än en jämställdhetslogik - alltså en föreställning om att neutralitet i sig leder till rättvisa. I praktiken riskerar man att missa strukturella skillnader och könade normer som påverkar elevernas val, snarare än att jobba medvetet för att förändra dem.

Andra svar beskriver konkreta insatser som att byta bilder på yrkesverksamma personer eller ge samma information till alla, vilket är användbara metoder i sig, men som också kan tyda på ett ytligt fokus på representation, snarare än arbete för att skapa förändring av normer, förväntningar eller förhållningssätt. Vissa menar även att jämställd vägledning är lätt eftersom elever anses vara "öppna" eller att "samhället har kommit långt" i kunskapen kring jämställdhet, vilket kan tolkas som ett tecken på överskattning av den egna eller omgivningens jämställdhetskompetens. Detta riskerar att skapa en falsk trygghet i att frågan redan är löst, och därmed minska benägenheten att arbeta systematiskt eller reflekterande med normkritik. Däremot fanns det en hel del informanter som menade att jämställd vägledning kräver ett arbete i ett bredare perspektiv, exempelvis genom att arbeta med värderingsövningar och normkritik, och att arbetet behöver ske på olika nivåer.

Vi tolkar svaren som att informanterna anser sig ha teoretisk kunskap om jämställdhet, men har svårt att omvandla det till praktiskt förändringsarbete. När studie- och yrkesvägledare dessutom arbetar med fokus på individnivå kan det bli svårt att lyfta blicken och förklara perspektiven till en strukturell nivå. Sammanfattningsvis tyder svaren på att många studie- och yrkesvägledare ser jämställdhet som en hållning eller attityd snarare än som ett professionellt och aktivt arbete som kräver analys, reflektion och metodik. Det belyser behovet av fördjupad kompetens kring hur strukturella könsnormer påverkar elevernas val och hur vägledning kan bidra till faktisk förändring, inte bara formell likabehandling.

Hela skolans ansvar att arbeta med jämställd vägledning

De största utmaningarna i studie- och yrkesvägledares jämställdhetsarbete med jämställd vägledning upplevs vara att utmana normer hos elever och sig själva, hantera föräldraförväntningar och stötta elever som inte orkar gå emot traditionella val:

”Att frånga sin egen förutfattade mening.”

”Att motivera en tjej som kan tänka sig välja en mansdominerad utbildning men vill samtidigt inte vara den enda tjej i klassen.”

”Att det ofta sker i motvind. Normer är djupt rotade hos elever, vårdnadshavare och ibland i undervisningen. Det tar tid att förändra perspektiv...särskilt utan tydligt stöd från hela skolorganisationen eller omvärlden”.

Här är det tydligt att informanterna upplever att det behövs mer stöd från många olika håll och att skolan behöver samverka med vårdnadshavare för att det ska minska press och förväntningar på eleven hemifrån. Informanterna efterfrågar mer tid, möjlighet till mer kunskap om STEM, färre elever, strukturellt stöd från skolledning, förebilder inom STEM och fler prao-platser för att kunna påverka könsfördelningen inom STEM-branschen mer. På frågan om vad de skulle behöva för att bli bättre på att arbeta för en jämställd STEM-bransch beskriver informanterna både att studie- och yrkesvägledning blir mer integrerat i skolan, och mer samverkan med näringslivet och yrkesverksamma:

”Att lärarna skulle arbeta med det i sin undervisning så att det blir som en naturlig del av undervisning. Jag tror inte på punktinsatser från studie- och yrkesvägledaren som en hållbar lösning.”

”Jag skulle önska att man kunde bolla tankar med personer som är väl insatta i STEM och som kan komma med exempel på vad man kan arbeta med för att kunna implementera detta i skolans årshjul inom de olika stadierna för att börja med arbetet tidigt.”

Detta visar ett behov av att integrera kunskap om könsnormer kopplat till studie- och yrkesval i skolans alla verksamheter och att öka kunskapen om STEM generellt i skolan.

Behov av att stärka studie- och yrkesvägledningens uppdrag med att jobba med normbrytande val

Fokusgruppen pekar återkommande på att studie- och yrkesvägledare är väldigt ensamma i sitt yrke, och att de är en bortprioriterad grupp när det gäller kompetensutveckling. De menar att de väldigt sällan, om alls, ges möjligheter till fortbildning eller att gå på kompetensutvecklande event i den utsträckning som de hade behövt för att kunna jobba medvetet med normkritik. Studie- och yrkesvägledarna i fokusgruppen menar att de gärna hade jobbat mer med jämställdhet i sitt arbete men att de behöver mer resurser i form av tid, material och även uppbackning.

En deltagare i fokusgruppen berättar om en separatistisk teknikdag för tjejer i årskurs 8 som mötte motstånd från både rektorer och kommuner, där upplägget ifrågasattes med hänvisning till

att killar inte deltog. Motståndet ledde till att teknikdagen förlorade sitt ursprungliga fokus. Exemplet speglar en bredare erfarenhet i fokusgruppen: att studie- och yrkesvägledare ofta arbetar i motvind, inte bara i relation till samhällsnormer utan även inom den egna skolan. Flera menar att skolpersonal i stort saknar kunskap om studie- och yrkesvägledares jämställdhetsarbete, trots att lärare som möter elever betydligt oftare har stora möjligheter att påverka elevers studie- och yrkesval, och därmed också bidra till mer normbrytande val. Exempelvis skulle en bildlärare kunna uppmuntra en tjej som är bra på att rita att söka en byggingenjörsutbildning, i stället för att söka en konstnärlig/estetisk utbildning. Eftersom eleverna ofta har en personligare relation till sina lärare än till studie- och yrkesvägledare så kan dessa ha fler möjligheter att påverka eleverna.

Att studie- och yrkesvägledare ofta upplever sig ensamma i arbetet med att motverka könsstereotypa studie- och yrkesval, liksom i sitt uppdrag i stort, bekräftas av tidigare studier och granskningar. Skolinspektionen (2019) konstaterar att studie- och yrkesvägledning har låg prioritet hos huvudmän och rektorer, med bristande styrning, ledning och uppföljning som följd. Detta innebär att ansvaret för vägledningen i praktiken individualiseras och i stor utsträckning faller på den enskilda studie- och yrkesvägledaren¹⁹. Kommuner saknar ofta tydliga direktiv och strategier för studie- och yrkesvägledning, och utvärderingar genomförs sällan, vilket försvårar ett samlat och långsiktigt pedagogiskt arbete.

Tidigare granskningar visar dessutom att skolor saknar målinriktade strategier för att motverka könsbundna och socialt bundna utbildningsval, samt att ansvarsfördelningen är otydlig och vägledare ofta arbetar isolerat i jämställdhetsfrågor²⁰. Samtidigt visar både fokusgruppens erfarenheter och tidigare granskningar att arbetet med att motverka könsstereotypa studie- och yrkesval i stor utsträckning lämnas till enskilda studie- och yrkesvägledare. För att skapa långsiktiga och likvärdiga förutsättningar behöver jämställdhets- och inkluderingsperspektiv vara tydligt integrerade i huvudmännens planer och styrdokument för studie- och yrkesvägledning. Ett sådant arbete förutsätter också att ansvar, mål och uppföljning är tydligt formulerade och förankrade på huvudmannanivå, samt att insatserna följs upp systematiskt. Utan en tydlig styrning och uppföljning riskerar arbetet med jämställd och normmedveten studie- och yrkesvägledning att bli personberoende och sårbart, snarare än en gemensam och hållbar del av skolans uppdrag.

Här ser vi att helhetsbilden av elevers studie- och yrkesval behöver stärkas för att all skolpersonal ska arbeta på samma sätt när det gäller hur de pratar med elever om deras framtid. Studie- och yrkesvägledarna i fokusgruppen uttrycker ett behov av bättre samarbete med övrig skolpersonal, tid och möjlighet till kompetenshöjande utbildningar, kompetenshöjande insatser för all skolpersonal gällande STEM-yrken och könsstereotypa val, samt ett öppnare samhällsklimat och förståelse från övrig skolpersonal och vårdnadshavare.

Önskad kompetensutveckling

Slutligen visar enkäten att studie- och yrkesvägledare är intresserade av kompetensutveckling inom samtliga fyra områden som vi har berört i kartläggningen: STEM och arbetsmarknadsinformation (32 procent), Kompetensutveckling och stöd (27 procent), Socioekonomiska och geografiska faktorer (22 procent) och Könsbundna studie- och yrkesval (19 procent). I nästa del kommer våra slutsatser och rekommendationer koppla an till dessa teman.

---

¹⁹ Skolinspektionen (2019) Studie- och yrkesvägledning i undervisningen på yrkesprogram i gymnasieskolan <https://www.skolinspektionen.se/globalassets/02-beslut-rapporter-stat/granskningsrapporter/tkg/2019/syv/syv-rapport-slutversion.pdf>

²⁰ Skolinspektionen (2019) Studie- och yrkesvägledning i undervisningen på yrkesprogram i gymnasieskolan

Slutsatser och rekommendationer

Resultaten pekar på att studie- och yrkesvägledare i Skåne i hög grad upplever sig vara medvetna om hur könsnormer påverkar ungas studie- och yrkesval. Samtidigt syns inte denna medvetenhet fullt ut i det praktiska arbetet. Det finns alltså en diskrepans mellan upplevd kompetens och faktisk tillämpning, vilket pekar på en viktig men ofta osynlig utmaning i jämställdhetsarbetet.

Den höga självskattningen kan tolkas som att jämställdhet upplevs som något man redan gör snarare än som ett område som kräver kontinuerlig reflektion och utveckling. Detta riskerar att dölja de mer subtila normer som styr vilka elever som uppmuntras till olika utbildningar. Samtidigt visar både webbenkäten och fokusgruppen att studie- och yrkesvägledarna saknar strukturella förutsättningar för att omsätta sin kunskap i handling, till följd av brist på tid, mandat, stöd och samarbete med lärare och ledning.

Dessa frågor rör breda och komplexa perspektiv där individers val formas i samspel mellan könsnormer, skolans organisation, undervisningens innehåll, arbetsmarknadens strukturer och samhällsliga föreställningar om utbildning och framtid. I detta komplexa fält har studie- och yrkesvägledare inte ensamt ansvar för förändring, men de har en viktig möjlighet att påverka genom hur vägledning utformas i praktiken – exempelvis genom vilka frågor som ställs, hur olika utbildningsvägar ramas in, vilka normer som synliggörs och utmanas samt hur samverkan sker med lärare och skollledning kring elevers framtidsval.

Utmaningen handlar därmed inte enbart om resursbrist, utan också om hur jämställdhet förstås och praktiseras organisatoriskt. När ansvaret för normförändring vilar på individnivå snarare än på skolans eller huvudmannens systematik, blir arbetet beroende av enskilda eldsjälar. För att jämställdhet ska bli en hållbar och användbar del av studie- och yrkesvägledningen behöver den därför både institutionaliseras och fördjupas – genom reflektion, kollegialt lärande och en tydlig koppling till skolans uppdrag och det regionala arbetet med kompetensförsörjning. I detta sammanhang behöver även den gemensamma förståelsen för vad STEM-utbildningar och STEM-yrken innebär breddas inom skolan.

Nedan följer fem konkreta rekommendationer för hur arbetet med jämställd studie- och yrkesvägledning inom STEM kan stärkas.

Stärk huvudmäns och skolledares ansvar för jämställd studie- och yrkesvägledning inom STEM

För att jämställd studie- och yrkesvägledning ska få genomslag i praktiken krävs tydlig styrning, gemensam kunskap och ansvarsfördelning på skol- och huvudmannanivå. Praktiskt inriktade och

reflekterande utbildningsmoduler kan bidra till att bygga långsiktig kapacitet och skapa gemensamma arbetssätt. Modulerna bör exempelvis innehålla:

- Kunskap om hur könsnormer, socioekonomiska villkor och andra maktordningar formar elevers intressen, självbilder och studie- och yrkesval, med särskilt fokus på STEM.
- Praktiska övningar och konkreta exempel som visar hur studie- och yrkesvägledare kan arbeta normmedvetet i samtal, informationsmaterial, undervisningsnära aktiviteter och samverkan med lärare.
- Stödmaterial riktat till skolledare och huvudmän som stöttar i att tydliggöra ansvar, roller och organisatoriska förutsättningar för att integrera jämställd studie- och yrkesvägledning i skolans olika verksamheter.
- Metodstöd för lokala och kommunövergripande handlingsplaner, där jämställd och inkluderande studie- och yrkesvägledning tydligt integreras i huvudmannens styrning och skolans systematiska kvalitetsarbete. Rekommendationen innebär att jämställdhet och inkludering behöver förankras i huvudmannaplaner och i kommunens övergripande strategiska arbete, med tydliga mål, ansvar och uppföljning. Detta bör ses som ett nödvändigt komplement till kompetensutveckling för studie- och yrkesvägledare, för att säkerställa att arbetet inte blir individberoende utan en långsiktig och hållbar del av skolans uppdrag.
- Former för uppföljning och lärande, så att arbetet inte stannar vid enskilda insatser utan bidrar till varaktig förändring.

Utbildningsmodulerna kan, beroende på upplägg, fungera som strukturerade forum för kollegialt lärande och erfarenhetsutbyte, där skolor och huvudmän gemensamt utvecklar sin praktik för jämställd studie- och yrkesvägledning inom STEM.

Stärk studie- och yrkesvägledares professionella förutsättningar för jämställd vägledning inom STEM

Studie- och yrkesvägledare har en central roll i skolans arbete för jämställda studie- och yrkesval, men upplever ofta att uppdraget genomförs med begränsade möjligheter till kollegialt stöd och professionell utveckling. För att stärka kvalitet, likvärdighet och genomslag i vägledningsarbetet behövs kompetenshöjande insatser för studie- och yrkesvägledare. Detta kan genomföras genom att:

- Samla och fördjupa aktuell kunskap om jämställd och normmedveten studie- och yrkesvägledning, med gemensam reflektion kring hur kunskapen omsätts i praktiken.
- Stärka vägledares kunskap om bredden inom STEM-utbildningar och yrken, inklusive arbetsmiljöer, utbildningsvägar och framtida kompetensbehov.
- Ge möjlighet att testa, utvärdera och vidareutveckla praktiska verktyg och metoder för jämställd vägledning i olika skolkontexter.
- Erbjuder träningsbaserade moment, där deltagarna ges möjlighet att identifiera, synliggöra och hantera könsstereotypa normer och maktordningar i samtal med elever och vårdnadshavare, exempelvis genom forumteater eller andra interaktiva metoder.

- Arrangera lärandeseminarier som fungerar som uppföljande och lärande mötesplatser där erfarenheter samlas in och vidareutvecklas, gärna i kommunöverskridande sammanhang. Att mötas över kommungränser skapar möjligheter att ta del av olika arbetssätt, perspektiv och organisatoriska lösningar och motarbetar känslan av isolerat arbete.

Bygg en gemensam kunskapsbank för jämställd studie- och yrkesvägledning inom STEM

Det finns i dag omfattande kunskap, metoder och verktyg för jämställd studie- och yrkesvägledning, men dessa är ofta fragmenterade och svåra att hitta för skolor och enskilda studie- och yrkesvägledare. För att stärka kvalitet, likvärdighet och användning i praktiken rekommenderas att en samlad, lättillgänglig och kontinuerligt uppdaterad digital resursbank utvecklas. Resursbanken bör riktas till skolor och studie- och yrkesvägledare och kan exempelvis innehålla:

- Praktiska övningar, lektionsupplägg och samtalsguider för att arbeta normmedvetet med STEM i undervisning och vägledningssammanhang.
- Dokumenterade exempel från kommuner och skolor som framgångsrikt har breddat elevers studie- och yrkesval eller utvecklat jämställd samverkan med arbetsliv och näringsliv.
- Metodstöd för att identifiera, synliggöra och hantera könsstereotypa föreställningar i samtal med elever och vårdnadshavare i både grundskola och gymnasium.
- Länkar och material som utmanar stereotypa bilder av STEM-utbildningar och STEM-yrken.
- Vägledningsverktyg som stödjer integration av STEM i vardagliga samtal, även med elever som inte själva identifierar sig som "teknikintresserade" eller som saknar tidigare exponering för STEM.

Den digitala resursbanken bör utformas så att den är hållbar över tid, kan spridas lätt, användas och anpassas av kommuner, skolor och regionala aktörer, samt fungera som ett gemensamt stöd för likvärdig studie- och yrkesvägledning.

Lärandeseminarier enligt rekommendation 2 kan fungera som återkommande forum där resursbanken testas, utvärderas och vidareutvecklas utifrån användarnas behov. Detta bidrar till att säkerställa både relevans och kvalitet över tid.

Fortsätt stärka systematisk samverkan mellan skola och arbetsliv för jämställda studie- och yrkesval

Studie- och yrkesvägledningens betydelse för jämställda utbildningsval och långsiktig kompetensförsörjning förutsätter starkare, mer jämlika och strukturerade kopplingar mellan skola och arbetsliv. Samverkan behöver utformas så att den inte reproducerar könsstereotypa normer eller lämnas åt enskilda eldsjälar, utan bidrar till likvärdiga förutsättningar för alla elever. Detta kan exempelvis ske genom att:

- Etablera långsiktiga samverkansforum där kommuner, skolor, arbetsliv och främjaraktörer gemensamt utvecklar modeller för prao, praktik och andra arbetslivsnära insatser med tydligt jämställdhets- och normmedvetet innehåll kopplat till STEM. Gärna utifrån redan etablerade samverkansforum och hemsidor (till exempel praoiskane.se)
- Ökad kunskap i skolan om könade normer, jargonger och maktordningar i arbetslivsnära moment, så att elever förbereds på olika arbetsmiljöer och på hur det kan upplevas att arbeta som minoritet – parallellt med ett ansvar från näringslivets håll att förändra exkluderande strukturer.
- Utveckla och stötta lokala och regionala partnerskap mellan skolor, STEM-relaterade företag och kommunala näringslivsfunktioner med särskilt fokus på att möjliggöra och normalisera normbrytande studie- och yrkesval.
- Skapa finansieringsmöjligheter och incitament för kommuner och skolor att testa olika vägar för att arbeta långsiktigt med samverkan skola–arbetsliv ur ett jämställdhetsperspektiv.
- Säkerställa gemensam struktur, ansvar och uppföljning för samverkan mellan skola och arbetsliv, så att kvalitet och likvärdighet inte blir personberoende.
- Synliggöra förebilder i arbetslivet som gjort normbrytande val, på ett sätt som problematiserar normer snarare än individualiserar ansvar.
- Systematiskt samla, sprida och följa upp goda exempel på jämställd samverkan mellan skola och arbetsliv till kommuner, regioner, näringsliv och akademi.

Bredda bilden av STEM – från smalt teknikintresse till samhällsnytta

Samhällets och skolans föreställningar om STEM påverkar ungas studie- och yrkesval och riskerar att reproducera könsstereotypa och ojämlika mönster. För att uppfylla skolans uppdrag om jämställd studie- och yrkesvägledning krävs ett mer systematiskt arbete för att bredda och nyansera bilden av STEM. Detta kan exempelvis ske genom att:

- Utveckla en gemensam, normmedveten berättelse om STEM i samverkan mellan skola, näringsliv, akademi och civilsamhälle, där kreativitet, samhällsnytta, omsorg, hållbarhet och problemlösning ges lika utrymme som teknik och innovation.
- Synliggöra hur ”intresse” formas av normer, tillgång till information och sociala sammanhang, och stärka skolans kompetens att arbeta med studie- och yrkesval ur ett intersektionellt perspektiv.
- Stärka skolpersonalens och studie- och yrkesvägledares kunskap om bredden inom STEM, inklusive olika utbildningsvägar, yrkesroller, arbetsmiljöer och framtida samhällsbehov.
- Ta fram normkritiskt och målgruppsanpassat vägledningmaterial som tydliggör att STEM omfattar många olika yrken, utbildningsnivåer och livsbanor – inte en smal grupp eller ett ”särskilt slags intresse”.
- Konkretisera STEM i elevernas vardag och närmiljö, genom exempel från exempelvis vård, klimat- och miljöarbete, energi, kultur, digitalisering och samhällsservice.

- Systematiskt sprida och följa upp goda exempel och arbetssätt för jämställd studie- och yrkesvägledning kopplat till STEM, så att arbetet inte blir personberoende utan en del av skolans ordinarie uppdrag.

Vidare fördjupning och avslutning

Fördjupningsområden

Rapporten har undersökt flera perspektiv på studie- och yrkesvägledares roll gällande jämställd vägledning med fokus på STEM. Under arbetets gång dök två specifika teman upp som vi rekommenderar att utforska vidare:

Studie- och yrkesvägledares påverkan kring rörlighet och studie- och yrkesval

Tidigare studier visar även att unga kvinnor i högre grad än unga män flyttar från mindre orter för att studera eller arbeta, medan män i större utsträckning stannar kvar. Detta mönster har både sociala och jämställdhetsmässiga konsekvenser. Enligt Janna Lundberg²¹, lektor vid Malmö Universitet, finns en stark norm kring att framgång förknippas med att lämna hemorten. Samtidigt finns en förväntan på unga kvinnor att utbilda sig och flytta, medan män i högre grad uppmuntras att etablera sig lokalt – ofta i yrken som är lättare att förlägga till mindre orter, såsom inom industri eller transportsektor. Kvinnor får i högre utsträckning kämpa för att kunna bo kvar, särskilt eftersom yrken inom vård, utbildning eller kultur kräver högre utbildning och ofta är koncentrerade till större städer. Här såg vi ett behov av att undersöka om studie- och yrkesvägledare i Skåne har uppfattat om detta är ett mönster bland sina elever. Upplever studie- och yrkesvägledare att tjejer och killar inte vägleds likvärdigt i vem som uppmuntras till att stanna eller flytta? Upplever studie- och yrkesvägledare att detta som en utmaning? Och vilka jämställdhetskonsekvenser kan det leda till?

Ambassadörskapets betydelse för rekrytering och inkludering i könssegregerade utbildningar

Att välja ut personer som gjort normbrytande utbildningsval och lyfta dem som ambassadörer för sitt program används som en metod för att bredda rekryteringen till utbildningar där ett kön är kraftigt underrepresenterat. Tidigare studier och erfarenheter från studie- och yrkesvägledare pekar på att ambassadörer i minoritetsposition kan fungera som viktiga förebilder och bidra till att fler unga vågar söka sig till normbrytande utbildningsval. Samtidigt finns begränsad kunskap om vilken faktisk effekt ambassadörskap har på sökbeteenden, liksom om hur uppdraget upplevs av de elever som axlar rollen som ambassadörer.

Mot denna bakgrund finns ett behov av att närmare undersöka om och hur ambassadörskap bidrar till att fler personer från underrepresenterade grupper söker sig till utbildningar, samt om effekten

---

²¹ Enneberg, et al, (2022) *Local Places Ruling Life: Compromises and Restricted Career Choices in Rural Sweden*.

skiljer sig åt beroende på sammanhang, utbildningsnivå eller hur uppdraget är utformat. En central fråga är om ambassadörskapet leder till ökad inkludering, eller om effekten främst är symbolisk.

Författarna till rapporten lyfter även att ambassadörskap ofta beskrivs som entydigt positivt av studie- och yrkesvägledare, men att de förväntningar och krav som följer med rollen sällan problematiseras. Att representera ett utbildningsprogram i egenskap av sitt kön kan innebära både möjligheter och utmaningar, särskilt i miljöer där normer och jargonger är starkt könade. Här saknas fördjupad kunskap om hur ambassadörerna själva upplever sitt uppdrag, exempelvis i relation till ansvar, förväntningar, mående och känslan av tillhörighet.

Det finns därför anledning att vidare undersöka risken för tokenism, det vill säga när individer från underrepresenterade grupper lyfts fram som symboler för mångfald snarare än som självklara delar av utbildningsmiljön. En sådan position kan förstärka upplevelsen av att vara avvikande snarare än inkluderad, vilket i förlängningen kan påverka både trivsel och studieresultat. Sammantaget pekar detta på behovet av att kritiskt utvärdera ambassadörskap som metod, både utifrån dess rekryterande effekt och dess konsekvenser för de individer som förväntas bära rollen.

Avslutningsvis

För att öka ungas intresse för STEM och samtidigt främja jämställdhet krävs en förflyttning från individuella initiativ till systematiska och samordnade strukturer. Studie- och yrkesvägledningen är en nyckel i denna omställning – inte som en isolerad funktion, utan som en integrerad del av Skånes arbete med att bygga en hållbar, inkluderande och framtidsinriktad kompetensförsörjning.

Bilaga 1. Intervjuguide fokusgruppsintervju

---

1. Könsbundna studie- och yrkesval

1. Berätta kortfattat hur du gör när du kartlägger elevers intressen och framtidsplaner
2. Vilka skillnader upplever ni i elevers syn på sina möjligheter till gymnasie- och yrkesval utifrån:
  - a. Kön? / På vilket sätt?
  - b. Familjebakgrund?
  - c. Social kontext, som kompisar och fritidsintressen?
3. Varför tror ni att vissa gymnasieprogram är mer eller mindre "könskodade"?
  - a. I vilken utsträckning?
  - b. Hur påverkar det er vägledning?
4. Hur ser ni på er roll gällande att informera om och utmana könsstereotypa val?
  - a. Vilka sätt och verktyg använder ni er av för att utmana könsstereotypa val?/Hur gör ni?

2. Socioekonomiska och geografiska faktorer

1. Det finns en tendens att unga kvinnor i större utsträckning än unga män flyttar till städer och att unga män stannar kvar i lokalområdet
  - a. Vad tänker ni om detta utifrån era geografiska områden?
  - b. Varför tror ni det är som det är?
2. Finns det strategier eller ambitioner från skolans sida att bryta detta mönster?
  - a. Hur jobbar ni för att bryta detta mönster?

3. Aktiviteter kopplade till STEM och arbetsmarknadsinformation

1. Hur arbetar ni för att synliggöra STEM som en möjlighet för fler elever?
  - a. Hur arbetar ni för att bredda elevers perspektiv kopplat till yrken de kanske själva inte funderat över?
2. Hur arbetar ni med aktiviteter kopplade till arbetsmarknaden och STEM (prao, studiebesök, Samverkan, Skola, Arbetsliv etc.)?
  - a. Ser ni skillnader i vilka elever som deltar i olika aktiviteter – exempelvis utifrån kön?
  - b. Hur passar utbudet efter efterfrågan?

4. Kompetensutveckling och stöd

1. Hur har ni tillägnat er er kunskap om jämställdhet och könsbundna yrkesval?
  - a. Exempelvis under utbildningen, via kollegor, skolans styrdokument eller genom praktisk erfarenhet? Annat?
2. Hur använder ni er kunskap om jämställdhet och könsbundna yrkesval i praktiken?

- a. Kan ni komma med några exempel?
3. Hur skulle vägledarrollen kunna stärkas för att arbeta mer aktivt med dessa frågor?
(jämställdhet kopplat till studieval och/eller STEM)
4. Vilka resurser och möjligheter har ni för att arbeta med dessa frågor som en del av er yrkesutövning?

Avslutande fråga/frågor

- Vilka frågor har ni tyckt varit mest intressanta?
- Är det något vi inte har pratat om som du tycker är viktigt i det här sammanhanget?

Bilaga 2: Webbenkät

BAKGRUND:

Jag arbetar som SYV på: (flervalsfråga)

- ☐ Grundskola
- ☐ Gymnasieskola
- ☐ Anpassad grundskola
- ☐ Gymnasial vuxenutbildning

Jag har jobbat så många år i min roll som SYV:

- ☐ Mindre än ett år
- ☐ 1–2 år
- ☐ 3–4 år
- ☐ 5–10 år
- ☐ 11–20 år
- ☐ 20+ år

TEMA 1: KÖNSBUNDNA STUDIE- OCH YRKESVAL

1.1 I vilken grad upplever du att elevernas studie- och yrkesval påverkas av könsnormer?

- ☐ Inte alls
- ☐ I liten grad
- ☐ Till viss del
- ☐ I hög grad
- ☐ Vet ej

1.2 I vilken utsträckning tar du hänsyn till kön, bakgrund och social kontext när du vägleder elever?

- ☐ Inte alls
- ☐ I liten grad
- ☐ Till viss del
- ☐ I hög grad
- ☐ Vet ej

1.3 Vad tror du är anledningen till att endast fem gymnasieprogram har en jämn könsfördelning?
(Ekonomi, Naturvetenskap, International Baccalaureate, Handel och administration, Restaurang och livsmedel)

(Fritextsvar)

1.4 Upplever du att du har möjlighet att påverka könsfördelningen mellan olika gymnasieprogram / eftergymnasiala utbildningar?

- ☐ Nej, inte alls

- ☐ Nej, i liten grad
- ☐ Ja, till viss del
- ☐ Ja, i hög grad
- ☐ Vet ej

Kommentar:

1.5 Hur ser du på din roll i att informera om och utmana könsstereotypa val?

- ☐ Jag ser det som en viktig och självklar del
Jag försöker men det är svårt att nå fram
- ☐ Jag vill göra det mer men behöver mer verktyg och stöd
- ☐ Jag gör det vid behov
- ☐ Jag behöver prioritera annat inom min tidsram
- ☐ Vet ej

1.6 Vilka konkreta sätt använder du för att utmana könsstereotypa val?
(Fritext)

TEMA 2: SOCIOEKONOMISKA OCH GEOGRAFISKA FAKTORER

2.1 Vilken typ av geografiskt område arbetar du i?

- ☐ Storstad (Större tätorter med över 100 000 invånare)
- ☐ Mellanstor stad (Tätorter med mellan 30 000 och 100 000 invånare)
- ☐ Mindre ort
- ☐ Ort med landsbygdskaraktär
- ☐ Jag arbetar i flera olika kommuner

2.2 I vilken grad påverkar elevers socioekonomiska bakgrund deras studie- och yrkesval, enligt din uppfattning?

☐ Inte alls

- ☐ I liten grad
- ☐ Till viss del
- ☐ I hög grad
- ☐ Vet ej

2.3 Enligt din upplevelse, hur villiga är eleverna att flytta för studier eller arbete?

- ☐ Inte alls
- ☐ I liten grad
- ☐ Till viss del
- ☐ I hög grad
- ☐ Vet ej

2.4 Upplever du några könsskillnader i ungas val att stanna kvar eller flytta från kommunen?

- ☐ Nej
- ☐ Ja, till viss del
- ☐ Ja, tydligt
- ☐ Vet ej

2.4.1 Om ja: På vilket sätt märks det? (Fritext)

2.4.2. Om ja: Hanterar ni detta i vägledningen? (Fritext)

TEMA 3: STEM OCH ARBETSMARKNADSINFORMATION

3.1 Jag har god kunskap om utbildnings- och yrkesmöjligheter inom STEM

- ☐ Nej, inte alls
- ☐ Nej, i liten grad
- ☐ Ja, till viss del
- ☐ Ja, i hög grad
- ☐ Vet ej

3.2 I kommunen jag arbetar i finns det goda möjligheter att studera eller arbeta inom STEM.

- ☐ Nej, inte alls
- ☐ Nej, i liten grad
- ☐ Ja, till viss del
- ☐ Ja, i hög grad
- ☐ Vet ej

3.3 Finns aktiviteter på er skola som syftar till att öka intresset för att välja utbildning eller yrke inom STEM?

- ☐ Ja
- ☐ Nej
- ☐ Vet ej

Om ja: Vad består aktiviteterna av? (Fritext)

(Exempel: prao, studiebesök, annan samverkan med arbetslivet etc.)

3.4 Hur aktivt arbetar du för att synliggöra STEM för grupper som annars inte söker sig dit?

- ☐ ☐ Inte alls
- ☐ ☐ I liten grad
- ☐ ☐ Till viss del
- ☐ ☐ I hög grad
- ☐ ☐ Vet ej

3.5 Hur viktigt är det att få fler tjejer att studera eller arbeta inom STEM?

- ☐ ☐ Inte alls
- ☐ ☐ I liten grad
- ☐ ☐ Till viss del
- ☐ ☐ I hög grad
- ☐ ☐ Vet ej

Kommentar:

3.6 Vilka tror du är de främsta anledningarna till att elever väljer STEM-relaterade utbildningar och yrken? Max 8 val

- ☐ Bra lön

- ☐ Status och möjligheten till en framgångsrik karriär
- ☐ Möjlighet att starta eget eller bli entreprenör
- ☐ Möjlighet att få ett arbete med resor och kommande utlandskarriär
- ☐ Intresse för teknik, datorer eller spel
- ☐ Möjlighet att lösa problem eller förbättra samhället
- ☐ Vill göra skillnad, t.ex. inom klimat, hållbarhet eller samhällsutveckling
- ☐ Möjlighet att vara kreativ och designa saker
- ☐ Möjlighet till att kombinera karriär med familjeliv och fritid
- ☐ Gillar praktiskt arbete med händerna
- ☐ Vill ha ett tryggt jobb och en framtidssäker karriär
- ☐ Många olika yrken att välja mellan i framtiden
- ☐ Korta och yrkesinriktade utbildningar finns
- ☐ STEM upplevs som ett brett val som håller dörrar öppna
- ☐ Påverkan från familj, vänner eller förebilder
- ☐ De vet inte vad de annars ska välja
- ☐ Annat: _____

3.7. Tror du att motivationen till att studera/arbete inom STEM skiljer sig åt på grund av kön?

- ☐ Inte alls
- ☐ I liten grad
- ☐ Till viss del
- ☐ I hög grad
- ☐ Vet ej

3.8. Varför tror du att det är så? (Fritext)

TEMA 4: KOMPETENSUTVECKLING OCH STÖD

1.1 Hur har du tillägnat dig kunskap om jämställdhet och könsbundna yrkesval? (Flera svar möjliga)

- ☐ Utbildning
- ☐ Kollegialt lärande
- ☐ Styrdokument
- ☐ Praktisk erfarenhet
- ☐ Jag har begränsad kunskap
- ☐ Annat (ange vad): _____

1.2 Hur mycket tillämpar du din kunskap om jämställdhet i ditt dagliga vägledningsarbete?

- ☐ Inte alls
- ☐ ☐ I liten grad
- ☐ ☐ Till viss del
- ☐ ☐ I hög grad
- ☐ ☐ Vet ej

4.3 Vad är lätt respektive svårt med att arbeta med jämställd vägledning?

(Fritext)

4.4 Vilka resurser eller möjligheter skulle du behöva för att bli bättre på att arbeta för en jämställd STEM-bransch?

(Fritext)

AVSLUTANDE FRÅGOR

5.1 Vilka teman i enkäten skulle du vilja utveckla din kompetens inom? (fritext, går att scrolla tillbaka och se alternativen)

- ☐ Tema 1: Könsbundna studie- och yrkesval
- ☐ Tema 2: Socioekonomiska och geografiska faktorer
- ☐ Tema 3: STEM och arbetsmarknadsinformation
- ☐ Tema 4: Kompetensutveckling och stöd

5.2 Frivillig input till något vi har missat
(Fritext)

5.3 Jag är intresserad av att bidra mer, exempelvis genom att ställa upp på en intervju eller delta i en fokusgruppsintervju:

(Detta svar läses separat från de övriga svaren, men var medveten om att anonymiteten inte kan säkerställas om du fyller i din mailadress.)

Email: _____

Bilaga 3. Källhänvisning

Ennerberg, E., Lundberg, J., & Axelsson, M. (2022). **Local Places Ruling Life : Compromises and Restricted Career Choices in Rural Sweden**. Journal of Applied Youth Studies, 5(4), 281–295.
<https://doi.org/10.1007/s43151-022-00085-5>

Jämställdhetsmyndigheten. (2022). **Val efter eget kön: En kunskapssammanställning om könsskillnader i utbildningsval** (Rapport 2022:4). Jämställdhetsmyndigheten.
<https://jamstalldhetsmyndigheten.se/media/2iypwdtb/val-efter-eget-k%C3%B6n.pdf>

Jämställdhetsmyndigheten. (2025). **Vad är intersektionalitet?**
<https://jamstalldhetsmyndigheten.se/fakta-om-jamstalldhet/vad-ar-intersektionalitet/>
[Hämtat 2026-01-07]

Länsstyrelsen Skåne. (2023). **Jämställdhetsstatistik i Skåne 2023**
https://www.ettjamstalltskane.nu/wp-content/uploads/Kvinnor-och-man-i-Skane_2023.pdf

Regeringskansliet. (2025). **En STEM-strategi för Sverige**
<https://www.regeringen.se/contentassets/074ae44c1f0846ceb845c9aa62848114/en-stem-strategi-for-sverige.pdf>

Skolverket. (2022). **Kunskapsöversikt om faktorer som har betydelse för elevers val av utbildning på gymnasial nivå**
<https://www.skolverket.se/download/18.16539ce17f698887ee10f0/1648714122374/Bilaga%202020-%20Kunskaps%C3%B6verikt%20om%20faktorer%20som%20styr%20elevers%20val%20av%20utbildning%20p%C3%A5%20gymnasial%20niv%C3%A5.pdf>

Skolverket. (2022). **Läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet 2022 (Lgr22)**. Stockholm: Skolverket.
<https://www.skolverket.se/undervisning/grundskolan/laroplan-lgr22-for-grundskolan-samt-for-forskoleklassen-och-fritidshemmet> [Hämtat 2026-02-02]

Skolverket. (2025). **Läroplan för gymnasieskolan (Lgy25)**. Stockholm: Skolverket.
https://www.skolverket.se/undervisning/gymnasieskolan/laroplan-gy25-for-gymnasieskolan?utm_source=chatgpt.com [Hämtat 2026-02-02]

Skolinspektionen. (2019). **Studie- och yrkesvägledning i undervisningen på yrkesprogram i gymnasieskolan** <https://www.skolinspektionen.se/globalassets/02-beslut-rapporter-stat/granskningsrapporter/tkg/2019/syv/syv-rapport-slutversion.pdf>

Sultan, U. (2024). **In whose eyes am I technical? : Exploring the ‘problem’ of the (non)technical girl** (PhD dissertation, Linköping University Electronic Press).
<https://doi.org/10.3384/9789180755979>

Teknikföretagen (2025) **Techare, kreatör eller entreprenör? Attrahera fler unga till STEM**
<https://www.teknikforetagen.se/globalassets/rapporter--publikationer/kompetensforsorjning/techare-kreator-eller-entreprenor-attrahera-fler-unga-till-stem/>

Tellhed, U., Bäckström, M., & Björklund, F. (2017). **Will I Fit in and Do Well? The Importance of Social Belongingness and Self-Efficacy for Explaining Gender Differences in Interest in STEM and HEED Majors**. Sex roles, 77(1), 86–96. <https://doi.org/10.1007/s11199-016-0694-y>

Ungdomsbarometern & Hej Syv (2023) **SyvBarometern 2023 Nationell**

Ungdomsbarometern & Hej Syv (2023) **SyvBarometern 2023 Skåne**

Fotografier: Elin Sylwan och Johanna Åkerberg Kassel från Bredda Bilden av
Teknikföretagen: <https://breddabilden.teknikforetagen.se/>

Region Skåne
291 89 Kristianstad
Telefon: 044-309 30 00
utveckling.skane.se

Region Skåne

